

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Katalogi wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w ramach poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań - zakres EFRR

Rzeszów, 17 października 2017 r.

Spis treści

Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	4
<i>Działanie 1.1 WSPARCIE INFRASTRUKTURY B+R JEDNOSTEK NAUKOWYCH</i>	5
<i>Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH WDROŻENIA</i>	7
<i>Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI</i>	16
<i>Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP</i>	24
<i>Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	29
Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie.....	31
<i>Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG</i>	31
Oś priorytetowa III Czysta energia	37
<i>Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE</i>	37
<i>Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW</i>	46
<i>Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA</i>	60
<i>Działanie 3.4 ROZWÓJ OZE – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i> ...	70
Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	77
<i>Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ</i>	77
<i>Działanie 4.2 GOSPODARKA ODPADAMI</i>	89
<i>Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA</i>	92
<i>Działanie 4.4 KULTURA</i>	104
<i>Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA</i>	108
<i>Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	119
Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna	123
<i>Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA</i>	123
<i>Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH</i>	131
<i>Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA</i>	134
<i>Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI</i>	138
<i>Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	142
Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna	146
<i>Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU</i>	146

<i>Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ</i>	150
<i>Działanie 6.3 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ</i>	158
<i>Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA</i>	162

Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Katalogi wydatków kwalifikowalnych w ramach I osi priorytetowej RPO WP 2014-2020 są katalogami zamkniętymi, natomiast katalogi wydatków niekwalifikowalnych są katalogami otwartymi i zawierają przykłady wydatków niekwalifikowalnych.

Zasada powyższa nie ma zastosowania do projektów systemowych dotyczących:

- 1) potencjału RIS (w ramach działania 1.2 *Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia*),
- 2) promocji gospodarczej (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*),
- 3) profesjonalizacji usług IOB (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*).

Działanie 1.1 WSPARCIE INFRASTRUKTURY B+R JEDNOSTEK NAUKOWYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w postaci licencji oprogramowania ściśle związanego z realizacją projektu i nabytymi środkami trwałymi,
3. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane¹,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie części zamiennych aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń przeznaczonych na wymianę części zużytych,
2. nabycie używanych środków trwałych,
3. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
4. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
5. roboty budowlane związane z remontem budynków,
6. koszt badań naukowych i prac rozwojowych,
7. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym gruntów),
8. nabycie środków transportu,
9. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
10. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionej aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań,
11. wydatki na wynagrodzenie personelu, nagrody, premie, dodatki, itp.,
12. zakup usług doradczych,
13. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
14. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
15. faktoring,
16. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
17. koszty uruchomienia produkcji masowej i działalności handlowej,
18. koszty uzyskania certyfikatu istotnego z punktu widzenia podniesienia konkurencyjności laboratorium badawczego,

---

¹ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

19. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
20. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
21. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
22. amortyzacja jednorazowa,
23. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
24. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
25. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
26. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
27. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
28. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
29. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH WDROŻENIA

BONY NA INNOWACJE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z przeprowadzeniem analizy wykonalności planowanego badania,
2. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z opracowaniem koncepcji i planu prowadzenia prac badawczych lub rozwojowych

prowadzące do sporządzenia studium wykonalności.

Wnioskodawca wybiera wykonawcę usługi, którym są jednostki naukowe, o których mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *zasadach finansowania nauki* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1620, z późn. zm.).

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
2. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych,
3. wydatki poniesione na dokumentację związaną z przygotowaniem projektu, np. biznes plan,
4. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
5. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
6. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
7. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
8. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością

gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PRACE B+R

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu prowadzącego badania przemysłowe lub eksperymentalne prace rozwojowe (pracowników badawczych, pracowników technicznych) związane z realizowanym projektem, w tym:

- koszty związane z wynagrodzeniem osób zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
- wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych.

Koszty wynagrodzeń pracowników mogą być rozliczane za pomocą uproszczonych metod, zgodnie z następującymi zasadami:

Beneficjent ma możliwość zastosowania stawek jednostkowych do rozliczenia wynagrodzenia pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu. Stawki jednostkowe (zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego), to godzinowe stawki wynagrodzenia personelu projektu z wyłączeniem osób wskazanych w kosztach pośrednich liczone jako iloraz ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin (zgodnie z art. 68 ust. 2 rozporządzenia ogólnego).

W ramach tej kategorii kwalifikowalne są koszty wynagrodzeń, w tym składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i składki na FP i FGŚP osób zatrudnionych w zakresie, w jakim wykonują oni czynności związane bezpośrednio z realizacją projektu, rozliczane na podstawie godzinowej stawki wynagrodzenia.

Godzinowa stawka wynagrodzenia powinna zostać obliczona przez beneficjenta na podstawie poniższego wzoru:

$$GSW = \frac{W}{1\ 720} = \frac{W}{1\ 720}$$

Gdzie:

GSW – godzinowa stawka wynagrodzenia;

W – roczne koszty zatrudnienia brutto pracodawcy;

1720 – standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (roczna liczba godzin pracy pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy).

Jako roczne koszty zatrudnienia brutto (W) należy przyjąć ostatnie roczne udokumentowane koszty (brutto pracodawcy) zatrudnienia pracownika. W przypadku osób nowozatrudnionych należy przyjąć uśrednione ostatnie roczne udokumentowane koszty zatrudnienia brutto pracowników beneficjenta na takim samym lub zbliżonym stanowisku służbowym (wykonujących zadania o zbliżonym charakterze i zakresie obowiązków).

Wyliczenie rocznych kosztów zatrudnienia brutto (W):

1. ma zostać dokonane w oparciu o dane za ostatni rok kalendarzowy poprzedzający rok złożenia wniosku o dofinansowanie,
2. nie można zawierać niekwalifikowalnych składników wynagrodzeń,
3. ma zostać zatwierdzone przez głównego księgowego jednostki.

Na etapie wyboru projektu sprawdzeniu będzie podlegać prawidłowość wyliczenia godzinowej stawki wynagrodzenia.

Na etapie weryfikacji wniosku o płatność sprawdzeniu będą podlegać dokumenty potwierdzające liczbę faktycznie przepracowanych przez pracownika godzin pracy na rzecz projektu.

Wynagrodzenie = GSW (godzinowa stawka wynagrodzenia pracownika) × liczba godzin przepracowanych na rzecz projektu.

Ponieważ standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (1720) została pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy, rozliczanie kosztów wynagrodzeń następuje według ustalonej stawki godzinowej, w zależności od faktycznie przepracowanych godzin w projekcie,

2. koszty związane z amortyzacją aparatury badawczej i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu (jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości),
3. odpłatne korzystanie z aparatury badawczej i sprzętu (np. raty kapitałowe z tytułu leasingu do wysokości wartości początkowej, wynajem, dzierżawa) w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania,
4. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieopatentowanej wiedzy technicznej, patentów, licencji,
5. odpłatne korzystanie z budynków/gruntów, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu; w przypadku gdy nieruchomość jest wykorzystywana także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część, która odpowiada proporcji wykorzystania nieruchomości (powierzchnia użytkowa związana z realizacją projektu bez części wspólnych),
6. amortyzacja budynków w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu; w przypadku gdy budynek jest wykorzystywany także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania budynku.

W przypadku wskazanych powyżej kosztów budynków i gruntów łączna kwota wydatków kwalifikowalnych w projekcie nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

7. koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy technicznej i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji związane z:

- nabyciem wyników badań przemysłowych/ prac rozwojowych,
- podwykonawstwem,
- nabyciem usług doradczych/analiz/ekspertyz itp.,

które powinny być nabyte/zlecone wyłącznie uczelni publicznej, państwowemu instytutowi badawczemu, instytutowi PAN lub innej jednostce naukowej będącej organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, o której mowa w art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., która podlega ocenie jakości działalności naukowej lub badawczo – rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art.41 ust.1 pkt 1 i art.42 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010

r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r., poz.1620), i **otrzymała co najmniej ocenę B.**

Zlecenie ww. usług **innym podmiotom** niż wymienione powyżej możliwe jest **wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody Instytucji Zarządzającej,**

8. nabycie sprzętu laboratoryjnego (co do zasady wszystkie zakupy niespełniające wymogu środka trwałego zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz z przyjętą polityką rachunkowości),
9. nabycie materiałów w tym: surowców, półproduktów, odczynników itp./ materiałów eksploatacyjnych/elementów służących do budowy i na stałe zainstalowanych w prototypie, które są niezbędne do realizacji projektu,
10. koszty związane z zakupem usług komunalnych, grzewczych, dostawy i przesyłu energii elektrycznej, wody, gazu związane z realizacją projektu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. koszty zarządzania projektem w tym: koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego projektem i personelu wsparcia (np. obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna),
2. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej),
3. wydatki na nabycie robót budowlanych i materiałów budowlanych związanych z budową, rozbudową, adaptacją i remontem,
4. nabycie środków trwałych,
5. wkład własny w formie niepieniężnej, za wyjątkiem kosztów amortyzacji środków trwałych służących realizacji projektu badawczego,
6. wydatki poniesione na dokumentację konkursową niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
7. nabycie usług szkoleniowych,
8. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
9. faktoring,
10. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
11. wydatki związane z uzyskaniem certyfikatów,
12. koszty ponoszone na zakup usług doradczych takich jak usługi doradztwa podatkowego, prawnego, reklamowego, marketingowego, które stanowią element stałej lub okresowej działalności przedsiębiorcy lub są związane z bieżącymi wydatkami operacyjnymi beneficjenta,
13. koszty materiałów biurowych,
14. koszty administracyjne w tym: koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich, bankowych itp.,
15. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,*
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot

- zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  18. amortyzacja jednorazowa,
  19. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  20. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
  21. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  22. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  23. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  24. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  26. nabycie wartości niematerialnych i prawnych,
  27. zasiłki i świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  28. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta.

INFRASTRUKTURA B+R

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w postaci licencji oprogramowania ściśle związanego z realizacją projektu i nabytymi środkami trwałymi (w przypadku dużych przedsiębiorstw koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych),

3. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane²,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
5. nabycie środków transportu z podgrupy nr 78 KŚT.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. części zamienne aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń przeznaczone na wymianę części zużytych,
2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
4. nabycie używanych środków trwałych,
5. roboty budowlane związane z remontem budynków,
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem podgrupy nr 78 KŚT,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionej aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań,
9. wydatki na wynagrodzenia dla personelu, nagrody, premie, dodatki, itp.,
10. zakup usług doradczych,
11. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
12. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
13. faktoring,
14. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
15. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),

---

² Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

18. amortyzacja jednorazowa,
19. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
20. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
21. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
22. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
23. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
24. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

POTENCJAŁ RIS

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
  - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
  - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzni),
2. koszty podróży służbowych krajowych i zagranicznych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
3. opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu,
4. transport i zakwaterowanie organizatorów oraz uczestników spotkań,
5. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (np. w formie licencji, praw autorskich do oprogramowania) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
6. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
7. nabycie nowych/najem środków trwałych,
8. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
9. najem środków transportu,
10. stworzenie oraz obsługa portali informatycznych,
11. nabycie usług doradczych,

12. nabycie/opracowanie badań, analiz, ekspertyz, recenzji, badań rynkowych, ewaluacyjnych, ankietowych, opracowań sektorowych,
13. nabycie usług tłumaczenia,
14. nabycie usług cateringowych i gastronomicznych,
15. najem pomieszczeń oraz sprzętu audiowizualnego,
16. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji,
17. koszty produkcji i emisji materiałów związanych z upowszechnianiem procesu RIS3 oraz propagowaniem postaw proinnowacyjnych,
18. nabycie materiałów biurowych,
19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
3. zakup robót i materiałów budowlanych,
4. nabycie środków transportu,
5. przejazdy taksówką,
6. koszty rozmów telefonicznych,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy

pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
  - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
  - opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu, w tym także budowa obiektów związanych wyłącznie z powstającą infrastrukturą, niezbędnych dla jej prawidłowego funkcjonowania w zakresie objętym projektem,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozzerwalnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowalnych w projekcie).

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
  - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,
5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,

7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych
8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki poniesione w drodze kompensaty,
12. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

INKUBATORY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane³,
2. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone

---

³ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

- w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
    - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
    - podlegać amortyzacji;
    - nabyte od osoby trzeciej niepowiązanej z nabywcą na warunkach rynkowych;
    - stanowiły majątek beneficjenta, oraz pozostaną związane z projektem co najmniej przez okres trwałości,
  4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i powtarzające się,
4. roboty budowlane związane z remontem budynków,
5. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty),
6. nabycie środków transportu,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
9. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
10. faktoring,
11. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
12. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
14. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
15. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent

odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PROFESJONALIZACJA USŁUG IOB

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym m.in.:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
  - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
  - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzni),
2. koszty podróży służbowych krajowych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (oprogramowanie, licencje) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
4. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
5. nabycie nowych środków trwałych (np. sprzęt komputerowy, biurowy, wyposażenie biurowe),
6. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
7. pokrycie kosztów przygotowania platformy, w tym rozbudowę platformy i modyfikacje,
8. pokrycie kosztów instalacyjnych sieci Internet oraz zabezpieczeń warstwy sieci (Firewall, systemy IDS, IPS),
9. zakup narzędzi warstwy programowej niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości),
10. nabycie usług eksperckich, doradczych,
11. nabycie/opracowanie dostępu do specjalistycznych danych, baz danych, publikacji,
12. nabycie usług tłumaczenia,
13. koszty najmu powierzchni biurowych w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
14. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych,
15. koszty związane z zakupem/wynajmem billboardów i tablic informacyjno-promocyjnych oraz przygotowaniem i realizacją kampanii informacyjno-promocyjnych, w tym medialnych,
16. koszty organizacji spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców i IOB wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,
17. zakup usług rozwojowych od IOB przez MŚP - finansowane jako wydatek na II poziomie projektu,
18. nabycie materiałów biurowych,
19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
3. zakup robót i materiałów budowlanych,
4. nabycie środków transportu,
5. przejazdy taksówką,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak

i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PROMOCJA GOSPODARCZA

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. organizację przedsięwzięć/kampanii informacyjno-promocyjnych i marketingowych, w mediach krajowych i zagranicznych i przestrzeni publicznej oraz podczas wydarzeń o charakterze gospodarczym, w tym:
  - spoty/filmy reklamowe,
  - zakup/wynajem nośników reklamowych/kanałów promocyjnych, w tym powierzchni reklamowych, czasu antenowego, miejsca na witrynie/serwisie internetowym, powierzchni prasowych, linków sponsorowanych, itp.,
2. organizację i obsługę imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych, a także udział w ww. imprezach, w tym:
  - przygotowanie projektu stoiska,
  - wykonanie, montaż, demontaż, transport, przechowywanie, ubezpieczenie stoiska, transport i ubezpieczenie eksponatów, obsługa techniczna stoiska,
  - wynajęcie powierzchni targowo-wystawienniczych,
  - wynajęcie sprzętu audiowizualnego,
  - reklama w katalogach targowych, mediach targowych, konferencyjnych, publikacjach branżowych,
  - opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji, a także gadżetów reklamowych,
  - prezentację produktów związanych z promocją województwa podczas imprez promocyjnych, w tym koszty zakupu produktów, transportu, przygotowania potraw, pokazów kulinarnych,
  - opłaty za uczestnictwo w targach, konferencjach, misjach, forach,
  - transport, zakwaterowanie i wyżywienie uczestników (w tym MŚP) zagranicznych i krajowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych i innych przedsięwzięć promocyjnych,
  - opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu oraz eksponatów,
  - wynajęcie powierzchni konferencyjnych,
  - transport i zakwaterowanie organizatorów, zaproszonych gości zagranicznych oraz wynagrodzenie, transport i zakwaterowanie ekspertów, doradców zewnętrznych, tłumaczy,

- organizację seminariów, spotkań bilateralnych, wizyt / spotkań z podmiotami gospodarczymi, wizyt studyjnych, pokazów wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,
- zakup usług tłumaczenia na języki obce,
- zakup usług cateringowych i gastronomicznych,
- zakup/leasing środków trwałych przeznaczonych do użytku na czas realizacji projektu,
- amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
- wynajem środków transportu,
- zakup wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu,
- amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych używanych w ramach projektu,
- uzyskanie dostępu do baz danych oraz tworzenie/rozbudowę/aktualizację portali informacyjnych na potrzeby realizacji celów projektu,
- koszty związane z zaangażowaniem personelu do realizacji projektu,
- doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych wizerunkowych i marketingowych, niezbędnych dla realizacji projektu,
- zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. realizacja działań o charakterze promocji wizerunkowej, niezwiązanej z celem projektu,
2. wszelkie opłaty za rezerwacje (np. hotelarskie, linii lotniczych) w sytuacji nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług,
3. budowa, przebudowę, remonty, naprawy, adaptację pomieszczeń,
4. organizacja czasu wolnego dla uczestników wyjazdowych/przyjazdowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, wizyt studyjnych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych,
5. opracowanie i aktualizację dokumentów strategicznych,
6. koszty rozmów telefonicznych,
7. przejazdy taksówką,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),

10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP

Poddziałanie 1.4.1 Dotacje bezpośrednie

ROZWÓJ MŚP

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁴,
2. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
4. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich,
5. nabycie środków transportu z grupy KŚT nr 743 i 76.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym;
2. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające;
3. nabycie używanych środków trwałych;
4. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty);
5. roboty budowlane związane z remontem budynków;
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem grupy KŚT nr 743 i 76;
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy);
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktazu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
11. faktoring;
12. wydatki rozliczane w drodze kompensaty;
13. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

⁴ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
16. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

ROZWÓJ MŚP (projekty objęte zasadami pomocy de minimis na wydatki inwestycyjne)

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, o ile środek trwały nie jest:
  - gruntem (nr 0 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - budynkiem i lokalem, spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczym prawem do lokalu niemieszkalnego (nr 1 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - środkiem transportu (nr 7 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem, aparatem i sprzętem medycznym (nr 802 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem technicznym dla prac biurowych (nr 803 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - narzędziem, przyrządem, ruchomością i wyposażeniem pozostałym (nr 808 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta, zostanie zachowany okres trwałości;
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu;
4. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym gruntów),
3. wydatki na nabycie robót i materiałów budowlanych związane z budową, rozbudową oraz remontem pomieszczeń obiektów budowlanych, budowli i lokali, za wyjątkiem wydatków, które zwiększają wartość początkową zakupionych w ramach projektu maszyn i urządzeń, a związane są z technologicznymi wymaganiami maszyn/urządzeń i są niezbędne w celu spełnienia wymogów koniecznych dla funkcjonowania projektu (np. fundamenty pod maszynę),
4. nabycie środków transportu,
5. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
6. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktazu związanego z obsługą zakupionych maszyn,
7. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
8. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
9. faktoring,
10. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
11. koszty związane z przeprowadzeniem procedury dotyczącej udzielenia zamówienia,
12. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych,
13. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
14. wydatki związane z bieżącą działalnością firmy (koszty ogólne),
15. koszty osobowe – wynagrodzenia,
16. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
17. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

TIK

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. **nabycie nowego** sprzętu informatycznego na stałe zainstalowanego w projekcie i ściśle związanego z realizacją projektu, pod warunkiem, że sprzęt ten będzie włączony w rejestr środków trwałych beneficjenta, a wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,

2. **nabycie wartości niematerialnych i prawnych** w formie licencji lub praw autorskich do:
- oprogramowania bezpośrednio związanego z wdrażaną technologią/ świadczeniem usług drogą elektroniczną (nie będące same w sobie produktem/usługą) oraz jego wdrożenie, w tym w szczególności wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych itp.,
  - oprogramowania mającego na celu zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (w tym: firewall, systemy IDS/IPS, oprogramowanie antywirusowe),
  - oprogramowania służącego zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości,
- pod warunkiem, że będą:
- wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej niepowiązanej z nabywcą na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta, oraz pozostaną związane z projektem co najmniej przez okres trwałości,
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowego sprzętu informatycznego (wskazanego w pkt. 1) i wartości niematerialnych i prawnych (wskazanych w pkt. 2), do wysokości wartości początkowej z dnia zawarcia umowy leasingu,
4. zakup usług informatycznych i technicznych związanych z instalacją i konfiguracją infrastruktury technicznej i oprogramowania,
5. zakup usług tłumaczeniowych, usług doradczych o charakterze prawnym świadczonych przez doradców zewnętrznych, bezpośrednio związanych z wdrażaną technologią, przy czym usługi te nie mogą mieć charakteru ciągłego ani okresowego, nie mogą być też związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. nabycie robót i materiałów budowlanych,
3. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym gruntów);
4. nabycie środków transportu,
5. dzierżawa, najem gruntów, budynków, lokali, pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
6. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy, opinia o innowacyjności),
7. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
8. tworzenie stron internetowych służących wyłącznie celom informacyjnym i promocyjnym,
9. opłaty za usługi, tj. prowadzenie serwisu www, kont poczty elektronicznej, utrzymanie/hosting/kolokacja serwerów, rejestracja i utrzymanie domen, aktualizacja treści cyfrowej,

10. wydatki poniesione na rutynowe czynności związane jedynie z np.: obsługą istniejących systemów, usuwaniem błędów z systemów (debugging);
11. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
12. faktoring,
13. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
14. wydatki związane z budową i rozwojem sieci szerokopasmowych oraz sieci dostępowych,
15. koszty certyfikacji,
16. wydatki na utrzymanie utworzonej infrastruktury i bieżącą eksploatację po zakończeniu etapu realizacji projektu,
17. koszty bieżących napraw sprzętu,
18. dzierżawa łączy,
19. wydatki na dostęp do Internetu (np. abonament),
20. zakup, dzierżawa domeny,
21. koszty osobowe – wynagrodzenia,
22. wkład niepieniężny,
23. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych,
24. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktazu związanego z obsługą zakupionego sprzętu informatycznego,
25. zakup usług, w tym doradczych, związanych z bieżącą działalnością gospodarczą beneficjenta,
26. koszty związane z przeprowadzeniem procedury dotyczącej udzielania zamówień,
27. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
28. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
29. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
30. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
31. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
  - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
  - opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu, w tym także budowa obiektów związanych wyłącznie z powstającą infrastrukturą, niezbędnych dla jej prawidłowego funkcjonowania w zakresie objętym projektem,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozzerwalnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowalnych w projekcie).

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
  - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,
5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych,

8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki poniesione w drodze kompensaty,
12. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie

Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-001/15

Kwalifikowalne są wydatki wskazane, jako kwalifikowalne w rozdziale 6 Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR) oraz:

1. środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:
  - a) oprogramowanie
    - wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali,
    - wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji),
    - wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych),
    - wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego),
    - wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia),
    - wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe),
    - wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości,
    - wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych.

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

- b) sprzęt teleinformatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do budowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów), w tym:
  - wydatki na zakup sprzętu teleinformatycznego,
  - wydatki na modernizację sprzętu informatycznego,
  - wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
  - wydatki na leasing sprzętu informatycznego,
  - wydatki na najem sprzętu informatycznego,

- wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).
2. prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:
    - wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym wyposażeniem (*np. okablowanie*) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.
  3. usługi związane z przygotowaniem projektu:
    - wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji,
    - wydatki dotyczące pomiarów terenowych⁵ w zakresie niezbędnym do realizacji celów danego projektu oraz do wysokości 25% kosztów kwalifikowalnych inwestycji^{6,7}.
  4. usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:
    - usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
    - usługi audytu zewnętrznego (*testy bezpieczeństwa*).
  5. usługi informatyczne:
    - wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (*np. do WCAG 2.0*) zawartości stron www i portali,
    - wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej),
    - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych,
    - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika,
    - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
  6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w rozdziale 6 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)* oraz:

⁵ W rozumieniu § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 263, poz.1572).

⁶ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w podrozdziale 6.21 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

⁷ Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 6.21, pkt 2 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

1. pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. sprzęt teleinformatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,
3. zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. wyposażenie w komputery sal dydaktycznych,
9. środki trwale wykorzystywanych w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. środki trwale służących do utrzymania projektu w przyszłości,
11. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-002/16

Kwalifikowalne są wydatki wskazane, jako kwalifikowalne w rozdziale 6 Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR) oraz:

1. środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:
  - a) oprogramowanie
    - wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali;
    - wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji);
    - wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych);
    - wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego);
    - wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia);
    - wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe);
    - wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości;
  - Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.*
  - b) sprzęt informatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług i/lub udostępnienia informacji sektora publicznego), w tym:
    - wydatki na zakup i dostawę sprzętu informatycznego;
    - wydatki na modernizację sprzętu informatycznego w zakresie niezbędnym do realizacji projektu;
    - wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
    - wydatki na leasing sprzętu informatycznego;
    - wydatki na najem sprzętu informatycznego;
    - wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).
2. prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:
  - wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym

wyposażeniem (np. okablowanie) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu.

3. usługi związane z przygotowaniem projektu, w ramach następujących typów:
  - a) wszystkie typy projektów:
    - wydatki na opracowanie koncepcji projektu;
  - b) cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego:
    - wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji;
    - wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych;
  - c) tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej:
    - koszty niezbędnych do realizacji celów danego projektu prac geodezyjnych i kartograficznych⁸, w tym:
      - wydatki związane z pracami przygotowawczymi w zakresie dotyczącym pomiarów terenowych, kwalifikowalne do wysokości 25% kosztów kwalifikowalnych inwestycji^{9,10}.
4. usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:
  - usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
  - usługi audytu zewnętrznego powstałych systemów informatycznych (testy bezpieczeństwa).
5. usługi informatyczne:
  - wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (np. do WCAG 2.0) zawartości stron www i portali;
  - wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej);
  - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych (zlecone firmie zewnętrznej);
  - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika;
  - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
6. w ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój e-usług publicznych (A2B, A2C), w tym tworzenie i udostępnianie zasobów cyfrowych (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług):
  - wydatki na zakup: skanerów, czytników kart, systemów do wideokonferencji, systemów wewnętrznej łączności IP, kolektorów danych;
  - wydatki na utworzenie: stanowisk do potwierdzania profilu zaufanego (wyłącznie sprzęt informatyczny i wartości niematerialne i prawne).
7. w ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia / finalizowania e-usług, bez konieczności obecności usługobiorców w instytucji świadczącej usługę):

⁸ W rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2015 r., poz. 520).

⁹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w podrozdziale 6.21 *Wytucznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

¹⁰ Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 6.21, pkt 2 *Wytucznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

- wydatki na zakup: ploterów A0 i skanerów A0, drukarek laserowych A4, urządzeń wielofunkcyjnych A3.

Uwaga: Warunkiem koniecznym jest wdrożenie usługi korespondencyjnego przekazywania dokumentów.

8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*.

Uwaga! Zakup sprzętu informatycznego jest dopuszczalny wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do budowy, rozbudowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w rozdziale 6 *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)* oraz:

1. pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. sprzęt informatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,
3. zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. środki trwałe wykorzystywane do pozyskania danych przetwarzanych w ramach e-usług, za wyjątkiem pozycji wymienionych w punktach od 1 do 7 wydatków kwalifikowalnych,
10. zakup: drukarek (poza wymienionymi w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych), urządzeń wielofunkcyjnych, kart dostępu, urzędomatów, opłatomatów,
11. środki trwałe służące do utrzymania projektu w przyszłości,
12. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Oś priorytetowa III Czysta energia

Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE

PROJEKTY PARASOLOWE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

- 1) Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne dotyczą instalacji montowanych u odbiorców ostatecznych projektu parasolowego określonych w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające),
- urządzenia i instalacje niezbędne do podłączenia jednostki wytwarzającej energię w oparciu o OZE do instalacji odbiorczej (elektrycznej, ogrzewania, c.w.u.); wydatki kwalifikowalne nie obejmują pozostałych elementów instalacji w budynku,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zbiorniki na c.w.u., itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- w przypadku kotłów na biomasę - systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- przebudowa instalacji odgromowej kolidującej z montażem urządzeń OZE na dachu budynku.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Ponadto w zakresie podłączenia do sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Inwestycje w zakresie mikroinstalacji OZE do pozyskiwania energii wodnej mogą być realizowane wyłącznie na istniejących budowlach piętujących.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa, zgodnie z zapisami SZOOP, kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012. Ponadto montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
- 2. środki transportu,
- 3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
- 4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
- 5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
- 6. wykonanie magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (pomieszczenia, budynki, wiaty itd.),
- 7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
- 8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
- 9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
- 10. podatek VAT,
- 11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci elektroenergetycznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
- 12. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
- 13. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
- 14. wydatki na OZE u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączą się od sieci ciepłowniczej,
- 15. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
- 16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
25. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

PROJEKTY Z ZAKRESU PRODUKCJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (INNE NIŻ PARASOŁOWE)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane:
  - 1) **roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP, w tym:**
    - roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,

- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje, urządzenia i obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, budowa i przebudowa instalacji odgromowej, obiekty techniczne, niezbędne ogrodzenie i zagospodarowanie terenu),
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zasobniki, zbiorniki, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z podłączeniem ww. instalacji do sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych / ciepłowniczych. Kwalifikowalne są wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca/partner projektu.
W przypadku sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- wykonanie nowej, przebudowa, rozbudowa instalacji odgromowej.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Inwestycje w zakresie instalacji OZE do pozyskiwania energii wodnej mogą być realizowane wyłącznie na istniejących budowach piętrzących.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa kwalifikowalne są ponadto:

- wydatki związane z budową linii produkcyjnej do przetwarzania biomasy w paliwo (zrębki, brykiet, pelet, biogaz itd.), pod warunkiem że będzie ono w ponad 80 % wykorzystywane do zasilania źródła OZE objętego projektem,
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- zakup maszyn służących ładowaniu biomasy do instalacji (np. ładowarki, wózki, koparki), wykorzystywane jedynie w procesie technologicznym wytwarzania energii z OZE w obrębie zakładu (biogazowni, kotłowni),
- stosowane urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE i być zgodne z obowiązującymi normami technicznymi,
- zgodnie z zapisami SZOOP kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM10 (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012,
- montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2) roboty budowlane i/lub wyposażenie instalacji wytwarzania energii w procesach wysokosprawnej kogeneracji ze źródeł odnawialnych, w tym:

- wysokosprawna, kogeneracyjna jednostka wytwarzająca energię w oparciu o OZE o mocy zainstalowanej elektrycznej do 1 MW (zgodnie z SZOOP),
- wydatki związane z ww. instalacją i realizacją inwestycji – odpowiednio jak dla instalacji OZE wymienionych wyżej.

3) roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące budowy, rozbudowy, przebudowy sieci ciepłowniczych, które służą dystrybucji ciepła wytwarzanego wyłącznie z OZE (brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF), w tym:

- roboty związane z wykonaniem sieci i przyłączy ciepłowniczych,
- wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca projektu,
- węzły ciepłownicze,
- systemy sterowania i monitorowania sieci ciepłej i węzłów ciepłych,
- przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
- odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego.

Uwaga!

W przypadku ubiegania się o pomoc publiczną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych lub na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, wydatki kwalifikowalne do dofinansowania muszą być zgodne z postanowieniami art. 40 ust. 4 lit b-c) lub art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014.

Uwaga nie dotyczy pomocy de minimis.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. zakup ciągników i innych środków transportu z wyjątkiem wskazanych w części dotyczącej wydatków kwalifikowalnych,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. wydatki związane z uruchomieniem i prowadzeniem plantacji roślin służących do produkcji biomasy i biopaliw,

7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. podatek VAT,
11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
12. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej, opracowania o charakterze koncepcji technicznej/technologicznej,
13. w projektach dotyczących sieci ciepłowniczych zasilanych z OZE – niekwalifikowalne są ponadto wydatki na:
  - roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd. Źródło ciepła powinno być przedmiotem odrębnego projektu;
  - brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
14. wydatki na projekty, które prowadzą do odłączenia budynku od sieci ciepłowniczej.
15. wydatki niekwalifikowalne zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej (w tym art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014),
16. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
17. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
18. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
19. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
20. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
21. amortyzacja jednorazowa,
22. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
23. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość

określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

24. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
25. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
26. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
27. odpisy dokonywane na ZFŚS,
28. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
  - wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowalnym. Wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowalne jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
  - ocieplenie ścian zewnętrznych modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich zewnętrznych, malowanie ścian zewnętrznych, ocieplenie kominów),
  - demontaż oraz ponowny montaż orygnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowalnym będzie również wykonanie nowego orygnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
  - modernizacja lub wymiana: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
  - demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowalna, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowalna tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien,
  - montaż urządzeń zacinających okna, w tym: rolet wewnętrznych /zewnętrznych, żaluzji wewnętrznych/zewnętrznych, markiz zacinających,
  - wymiana drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi,
  - wymiana, montaż oraz izolacja włączów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice;
  - demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiałyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymiana na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,

- likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
  - ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
  - w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowalne wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, belki konstrukcyjne itd.),
  - wykonanie podbicia okapu dachu,
  - demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowalnym,
  - wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789),
  - izolacja cieplna, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), kompleksowa modernizacja instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowalne jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW;
  - instalacja c.w.u.: w tym izolacja rurociągów, montaż i izolacja zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie perlatorów. Nie jest kwalifikowalna wymiana urządzeń sanitarnych (spłuczek, muszli klozetowych, umywalek, itd.),
  - wymiana grzejników, płukanie instalacji, izolacja rurociągów c.o., wymiana rurociągów i armatury c.o. uzasadniona np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej,
  - budowa i/lub przebudowa klimatyzacji i systemów chłodzących,
  - modernizacja systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja), wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
  - modernizacja instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii.
2. instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE

zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.

3. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. modernizacja lub wymiana oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmujące takie elementy jak:
  - wymiana oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne,
  - wymiana oświetlenia wewnętrznego (zamontowanego na stałe) w budynkach użyteczności publicznej – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - wymiana oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmiernych oraz ruchu),
5. specyficzna dokumentacja, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmującą takie elementy jak:
  - opracowanie audytu energetycznego dla budynków objętych projektem. Audyt określa zakres parametrów technicznych, ekonomicznych i ekologicznych przedsięwzięcia. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny budynku) i opracowany zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962),
  - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM10, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,

- analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”¹¹, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku¹² i powietrzne badanie szczelności budynku¹³. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych. Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
  - opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

¹¹ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r.. poz. 962).

¹² Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwień”.

¹³ Powietrzne badania szczelności budynku powinno być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. wsparcie w zakresie budynków publicznych dla organów władzy publicznej (administracji rządowej), w tym państwowych jednostek budżetowych i administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, państwowych osób prawnych, a także podmiotów będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE,
5. wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF oraz miast subregionalnych¹⁴ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO LiŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
6. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
  - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
  - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
  - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021¹⁵.
7. roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie energetycznym ex-ante,
8. wymiana kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
9. instalacja monitoringu wizyjnego,
10. wydatki dot. termomodernizacji budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
11. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych gdzie ich zastosowanie wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,

¹⁴ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

¹⁵ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

12. wymiana drzwi wewnętrznych budynku, innych niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowalnych,
13. zmiana konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowalne są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
14. modernizacja energetyczna obiektów służby zdrowia, których funkcjonowanie nie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych, o których mowa w działaniu 6.2.1 RPO WP 2014-2020,
15. instalacja OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
16. wymiana źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
17. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,
18. oświetlenie dekoracyjne, oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
19. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
20. wymiana sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
21. nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieśniającymi w porze letniej,
22. środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
23. jeżeli w regulaminie danego konkursu nie przewiduje się dofinansowania np. powierzchni wykorzystywanej do działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej, powierzchni zajmowanej przez lokale mieszkalne lub wyłączonej z dofinansowania z innych przyczyn, to nie są kwalifikowalne wydatki związane z modernizacją energetyczną odnoszącą się do tych pomieszczeń.
Wydzielenie ww. wydatków z całkowitych kosztów projektu powinno nastąpić:
  - a) według danych kosztorysowych (jeżeli wnioskodawca dysponuje obiektywnymi danymi),
  - b) lub według udziału powierzchni użytkowej ogrzewanej tych pomieszczeń w całkowitej powierzchni użytkowej ogrzewanej danego budynku.
24. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
25. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
26. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
27. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,

28. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
29. amortyzacja jednorazowa,
30. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
31. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
32. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
33. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
34. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
35. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
36. odpisy dokonywane na ZFŚS,
37. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
38. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
39. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

MODERNIZACJA MIESZKALNYCH

ENERGETYCZNA

WIELORODZINNYCH

BUDYNKÓW

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,

- wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowalnym. Wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowalne jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
- ocieplenie ścian modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich, malowanie docieplanych ścian),
- ocieplenie, remont, wykonanie nowych kominów i kanałów wentylacyjnych,
- demontaż oraz ponowny montaż orygnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowalnym będzie również wykonanie nowego orygnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
- wymiana, montaż nowych: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
- demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowalna, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowalna tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien.
- montaż zewnętrznych urządzeń zacięniających okna (zewnętrzne żaluzje, rolety, markizy),
- wymiana drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi (np. drzwi do nieogrzewanych piwnic),
- wymiana, montaż oraz izolacja włączów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice,
- demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymianę na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
- likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
- w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowalne wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, pokrycia na całym dachu, belki konstrukcyjne, itd.),
- wykonanie podbicia okapu dachu,

- demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowalnym,
  - wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. *w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych* i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789), ,
  - budowa, modernizacja instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowalne jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW;
  - wymiana grzejników, płukanie instalacji, izolację rurociągów c.o., wymianę rurociągów i armatury c.o. uzasadnioną np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej, izolację cieplną rurociągów, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), urządzenia do uzdatniania wody w instalacji c.o.,
  - ogrzewanie elektryczne – wyłącznie zasilane z OZE,
  - instalacja c.w.u.: w tym izolacja rurociągów, montaż i izolacja zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie baterii z perlatorami. Nie jest kwalifikowalna wymiana urządzeń sanitarnych (spłuczek, muszli klozetowych, umywalek),
  - modernizacja instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii,
  - w budynkach wielorodzinnych mieszkalnych w zakresie instalacji wewnętrznych (np. c.o, c.w.u, elektrycznej) wyżej wymienionych kwalifikowalne są wydatki dotyczące tylko elementów wspólnych instalacji dla całego budynku,
  - instalacja zimnej wody – tylko w zakresie związanym z zasilaniem instalacji c.o. i źródła ciepła w czynnik grzewczy,
  - modernizacja systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja),
  - instalacja gazową, która jest niezbędna do zasilania źródła ciepła dla budynku,
  - remont, przebudowę kotłowni towarzyszącą zmianie źródła energii,
  - inne roboty, instalacje, urządzenia, które służą poprawie efektywności energetycznej i nie są sprzeczne z SZOOP, Regulaminem konkursu albo wydatkami wymienionymi wśród wydatków niekwalifikowalnych.
2. instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie

zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.

3. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. modernizacja lub wymiana oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmującą takie elementy jak:
  - wymiana oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - wymiana oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach, piwnicach, strychach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu).
5. systemy monitorowania i zarządzania energią w budynku, których zastosowanie skutkować będzie zmniejszeniem jej zużycia.
6. specyficzna dokumentację, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmująca takie elementy jak:
  - opracowanie audytu energetycznego lub efektywności energetycznej dla budynków objętych projektem. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny i docelowy budynku) i opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami,
  - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM10, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,
  - analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”¹⁶, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku¹⁷ i powietrzne badanie szczelności budynku¹⁸. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane

¹⁶ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962).

¹⁷ Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwieni”.

¹⁸ Powietrzne badania szczelności budynku powinno być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

- w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych.
Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
- opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
9. promocja projektu:
- a. trwałe plakaty (w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR), nie więcej niż **1 plakat na budynek**,
  - b. tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF

- oraz miast subregionalnych¹⁹ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO IiŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
5. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
    - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
    - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
    - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021²⁰.
  6. roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie. Warunek dotyczy głównych kategorii robót w projekcie: izolacji przegród budowlanych (np. ścian, fundamentów, piwnic, podłóg, stropów, dachów, okien, drzwi), źródeł ciepła, urządzeń OZE, instalacji c.o., c.w.u., wentylacji, instalacji elektrycznej, oświetlenia.
  7. wymiana kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
  8. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP. Ogrzewanie elektryczne (np. elektryczne grzejniki c.o., promienniki, maty grzejne elektryczne) stanowią wydatek niekwalifikowalny. Wyłączenie nie dotyczy instalacji zasilanych z OZE.
  9. instalacja monitoringu wizyjnego,
  10. termomodernizacja budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
  11. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a na przykład poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: schodów, podjazdów, elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian, itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych, jeżeli zastosowanie elementów ozdobnych wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
  12. wymiana drzwi wewnętrznych budynku, innych niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowalnych,
  13. zmiana konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowalne są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
  14. instalacja OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
  15. wymiana źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
  16. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,

¹⁹ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

²⁰ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

17. oświetlenie: dekoracyjne, wewnętrzne w mieszkaniach oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
18. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
19. wymiana sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
20. odłączenie budynku od sieci ciepłowniczej,
21. budowa innych źródeł ciepła, której towarzyszy odłączenie od sieci ciepłowniczej,
22. nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
23. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
24. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
25. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
26. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
27. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
28. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
29. amortyzacja jednorazowa,
30. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
31. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
32. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
33. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
34. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
35. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
36. odpisy dokonywane na ZFŚS,

37. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
38. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
39. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

Poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych

SIECI CIEPŁOWNICZE, WĘZŁY CIEPLNE (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących **budowy, rozbudowy, przebudowy** sieci ciepłowniczych, przyłączy ciepłowniczych i węzłów cieplnych, zgodnie z definicjami zawartymi w SZOOP,
2. systemy sterowania i monitorowania sieci ciepłej i węzłów cieplnych,
3. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
4. odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego,
5. przedsięwzięcia polegające na zmniejszeniu strat sieciowych na rurociągach dystrybucyjnych, wymianie odcinków na rurociągi preizolowane, automatyzacji węzłów cieplnych, itp.,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd.,
4. sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,

17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

MODERNIZACJA SYSTEMÓW OŚWIETLENIA (typ 4 projektów zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących modernizacji systemów oświetlenia. Dotyczy systemów finansowanych ze środków jednostek samorządu terytorialnego. Prace mogą dotyczyć oświetlenia publicznych: dróg, ulic, parkingów, parków, placów, ciągów pieszych lub rowerowych, sygnalizacji świetlnej, których efektem będzie zmniejszenie zużycia energii elektrycznej. Zakres prac obejmuje:
  - wymianę źródeł światła na energooszczędne - wymianie podlegają wyłącznie urządzenia wybudowane, zainstalowane przed 2004 r. lub wyposażone w źródła światła o klasie energetycznej niższej od A (A3 w przypadku lamp fluorescencyjnych),
  - wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne, w tym wymianę słupów i masztów. Nowe słupy / maszty zastępujące stare są kwalifikowalne pod warunkiem instalacji na nich nowych energooszczędnych źródeł światła i/lub opraw. Poprzez osprzęt rozumiemy pomocnicze elementy niezbędne do prawidłowego działania opraw oświetleniowych lub zwiększające ich możliwości, np.: układy sterowania, układy zasilania, kable zasilające, sieć zasilająca, układy bezpieczników, akumulatory, transformatory, słupy na których zamontowane są latarnie i fundamenty pod nimi,
  - wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w zależności od potrzeb użytkowych,
  - stosowanie energooszczędnych systemów zasilania.

2. budowa / instalacja nowych lamp (źródło wraz z słupem / masztem i instalacją) zasilanych OZE lub zasilanych z sieci elektroenergetycznej – wyłącznie jako element projektu. Wydatki kwalifikowalne w tym zakresie nie mogą stanowić więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu.
3. opracowanie audytu oświetleniowego,
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz poniesione na:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR
4. oświetlenie dekoracyjne (dotyczy iluminacji obiektów), systemy sterowania ruchem ulicznym,

5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny

pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

21. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 3.3.2 Redukcja emisji

ROBOTY BUDOWLANE I/LUB WYPOSAŻENIE W ZAKRESIE WYMIANY DOTYCHCZASOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA (PIECÓW, KOTŁÓW NA PALIWA STAŁE), OBEJMUJĄCE INSTALACJĘ KOTŁA NA PALIWA STAŁE (INNE NIŻ BIOMASA) - PROJEKTY PARASOLOWE

Realizacja projektów możliwa jest wyłącznie na obszarach gmin, na terenie których stwierdzono lub zdiagnozowano przekroczenia dopuszczalnych wartości stężeń pyłu zawieszonego PM 10 (24h).

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. roboty/dostawy realizowane na rzecz odbiorców ostatecznych projektu parasolowego:
  - likwidacja, demontaż dotychczasowego źródła ciepła,
  - wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń nowych kotłów – w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu, między innymi: rurociągi / przewody przyłączeniowe, izolacja rurociągów, armatura instalacyjna, pompy, zasobniki, itd.,
  - urządzenia pomiarowe i sterujące źródłem ciepła, które jest objęte projektem wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
  - adaptacja/przebudowa pomieszczenia na kotłownię z nowym źródłem ciepła,
  - urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z nowego źródła ciepła (np. zbiorniki na c.w.u.),
  - rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi nowych źródeł energii,
  - *kotły na paliwa stałe, inne niż biomasa:*
    - zastosowane mogą być wyłącznie kotły z automatycznym zasypem paliwa, **klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012** oraz spełniające minimalne poziomy efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń obowiązujące od końca 2020 r., które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących **Ekoprojektu** dla produktów związanych z energią (Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe).
Spełnienie wymogu powinno być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
    - kwalifikowalne są systemy podawania paliwa do zasilania kotłów (np. podajnik, zasobnik przykotłowy, adaptacja pomieszczenia połączonego z podajnikiem z kotłem);
    - o mocy maksymalnej 500 kW;
  - kotły mogą być zastosowane tylko pod warunkiem (łącznie):
    - braku ekonomicznego uzasadnienia podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej. Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek

jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest jego podłączenie do ww. sieci.

- o zwiększenia efektywności energetycznej,
  - o zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza;
- nowe kotły mogą być wykonane wyłącznie w budynkach, w których w okresie ostatnich 10 lat wykonano inwestycje zwiększające efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynku.

Do 25 % wydatków kwalifikowalnych w projekcie mogą stanowić wydatki poniesione na:

- o wykonanie (budowę, przebudowę, rozbudowę) wewnętrznych instalacji CO i CWU w przyłączanym budynku (przewody, armatura instalacyjna, zawory regulacyjne, podpionowe, urządzenia zabezpieczające, grzejniki, odpowietrzniki, zbiorniki itd.),
- o montaż regulatorów ciepła w mieszkaniach, na grzejnikach,
- o indywidualne wymienniki ciepła – w przypadku wykonania w ramach projektu kotłowni dla budynku, o ile ich zastosowanie jest uzasadnione w celu uzyskania większej sprawności systemu ogrzewania,
- o prace remontowe (np. naprawa ścian po likwidacji pieców, wykuć pod przewody instalacji c.o., c.w.u.), związane z przywróceniem podstawowego standardu lokali po wykonaniu zmiany źródła ciepła (np. wygładzenie ściany i pomalowanie na biało).

Wydatki te są kwalifikowane, jeżeli ich wykonanie jest konieczne ze względu na zmianę źródła zasilania w ciepło (c.o, c.w.u.).

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

- 1) bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
- 2) środki transportu,
- 3) podatek VAT,
- 4) sieci, przyłącza ciepłownicze,
- 5) instalacja kominowa i wentylacyjna, wkłady kominowe,
- 6) środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 7) prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją nowego źródła energii. Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi nowej instalacji (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnego zużycia energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
- 8) wykonanie odrębnego magazynu na paliwa (budynki, wiaty itd.),
- 9) liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego / ciepłowniczego,
- 10) zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
- 11) promocja projektu,
- 12) zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
- 13) tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
- 14) audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
- 15) wydatki na urządzenia grzewcze u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączają się od sieci ciepłowniczej,
- 16) urządzenia i armatura sanitarna (np. krany, baterie umywalkowe, perlatory, umywalki itd.),
- 17) kotły o mocy ponad 500 kW,
- 18) zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
- 19) zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga

- zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
- 20) zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  - 21) wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  - 22) zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  - 23) amortyzacja jednorazowa,
  - 24) koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  - 25) koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  - 26) wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  - 27) wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  - 28) wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  - 29) wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  - 30) odpisy dokonywane na ZFŚS,
  - 31) koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 3.4 ROZWÓJ OZE – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

PROJEKTY PARASOLOWE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł w oparciu o energię słońca, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektów w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne dotyczą instalacji montowanych u odbiorców ostatecznych projektu parasolowego określonych w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji, system zarządzania energią umożliwiający weryfikację wyprodukowanej i zużytej energii oraz administrowanie procesem efektywnego zużycia energii (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające),
- urządzenia i instalacje niezbędne do podłączenia jednostki wytwarzającej energię w oparciu o OZE do instalacji odbiorczej (elektrycznej, ogrzewania, c.w.u.); wydatki kwalifikowalne nie obejmują pozostałych elementów instalacji w budynku,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zbiorniki na c.w.u., w tym zbiorniki na c.w.u. wyposażone w grzałkę elektryczną, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- przebudowa instalacji odgromowej kolidującej z montażem urządzeń OZE na dachu budynku.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Ponadto w zakresie podłączenia do sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. środki transportu,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.4 RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z

instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),

6. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
7. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
8. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
9. podatek VAT,
10. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci elektroenergetycznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
11. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
12. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
13. wydatki na OZE u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączą się od sieci ciepłowniczej,
14. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
16. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
18. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
19. amortyzacja jednorazowa,
20. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
21. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość

określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

22. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. odpisy dokonywane na ZFŚS,
26. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

PROJEKTY Z ZAKRESU PRODUKCJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (INNE NIŻ PARASOLOWE)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł w oparciu o energię słońca, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektów w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje, urządzenia i obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji, system zarządzania energią umożliwiający weryfikację wyprodukowanej i zużytej energii oraz administrowanie procesem efektywnego zużywania energii (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, budowa i przebudowa instalacji odgromowej, obiekty techniczne, niezbędne ogrodzenie i zagospodarowanie terenu),
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zasobniki, zbiorniki, zbiorniki na c.w.u. wyposażone w grzałkę elektryczną, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z podłączeniem ww. instalacji do sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych / ciepłowniczych. Kwalifikowalne są wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca/partner projektu.
W przypadku sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- wykonanie nowej, przebudowa, rozbudowa instalacji odgromowej.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Uwaga!

W przypadku ubiegania się o pomoc publiczną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych, wydatki kwalifikowalne do dofinansowania muszą być zgodne z postanowieniami art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014.

Uwaga nie dotyczy pomocy de minimis.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. zakup środków transportu,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.4 RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
7. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
8. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
9. podatek VAT,
10. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
11. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej, opracowania o charakterze koncepcji technicznej/technologicznej,
12. wydatki na projekty, które prowadzą do odłączenia budynku od sieci ciepłowniczej.
13. wydatki niekwalifikowalne zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej (art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014),
14. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
16. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
18. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
19. amortyzacja jednorazowa,

20. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
21. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
22. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. odpisy dokonywane na ZFŚS,
26. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ

ROZWÓJ FORM MAŁEJ RETENCJI (typ 1 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa obiektów małej retencji w szczególności: posiadających retencję powodziową wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie, zbiorników wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych,
2. budowa suchych zbiorników przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie,
3. budowa polderów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie,
4. odtwarzanie naturalnych obszarów zalewowych wraz z wykupem niezbędnych terenów, w tym:
  - a) przywracanie funkcji obszarom wodno-błotnym poprzez m.in. budowę/modernizację zastawek, budowę przetamowań ziemnych na rowach odwadniających, odtwarzanie rowów nawadniających i obszarów stanowiących lokalne rezerwuary wody,
  - b) renaturyzacja cieków poprzez przywracanie naturalnego kształtu cieku, (np. odtwarzanie naturalnego przebiegu cieku (meandrowanie, likwidacja zbędnych rowów odwadniających),
5. zakup sprzętu, wyposażenia oraz instalacji w zakresie form małej retencji - jako element większego projektu,
6. budowa retencji kanałowej ograniczającej szybki odpływ wód z wyłączeniem kanalizacji deszczowej,
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  9. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakres prac kwalifikowalny w typie 2 projektu „Realizacja inwestycji mających na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym”,
2. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
3. środki transportu,
4. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
21. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

REALIZACJA INWESTYCJI MAJĄCYCH NA CELU OCHRONĘ OBSZARÓW ZE ŚREDNIM RYZYKIEM POWODZIOWYM (typ 2 projektu zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. rozbudowa, przebudowa, kompleksowe remonty i/lub wyposażenie w zakresie zabezpieczenia budowli przeciwpowodziowych już istniejących i dostosowania ich do obowiązujących standardów:
  - wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
  - kanałów ulgi,
  - wrót przeciwpowodziowych,
2. budowa nowych budowli przeciwpowodziowych, stanowiących uzupełnienie istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej:
  - a) wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
  - b) kanałów ulgi,
  - c) wrót przeciwpowodziowych,

3. rozbiórka obiektów budowlanych (w tym budowli przeciwpowodziowych), których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu lub społecznemu np. mogą spowodować spiętrzenie fali powodziowej,
4. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:
Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:
  - a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygoru natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.
W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym.
W przypadku projektów własnych kwalifikowalna jest także zaliczka wypłacona z tytułu odszkodowania. Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych osoba, której wypłacono zaliczkę lub jej spadkobiercy są obowiązani do zwrotu zaliczki po jej waloryzacji na dzień zwrotu, jeżeli decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej została zmieniona, uchylona w całości lub w części dotyczącej tej osoby, lub stwierdzono jej nieważność. W takim przypadku, w sytuacji gdy beneficjent otrzymał w ramach projektu dofinansowanie za wypłacone zaliczki, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania IZ RPO WP o zaistnieniu powyższej sytuacji i zwrotu części dofinansowania odpowiadającej kwocie wypłaconej zaliczki, niezależnie od faktu jej odzyskania od danej osoby,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz poniesione na:

1. zakres prac kwalifikowalny w typie 1 „Rozwój form małej retencji”,
2. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
3. środki transportu,
4. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku

kwalfikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalfikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalfikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalfikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalfikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
21. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

ROZBUDOWA ISTNIEJĄCEGO REGIONALNEGO SYSTEMU WCZESNEGO OSTRZEGANIA I PROGNOZOWANIA ZAGROŻEŃ, W SZCZEGÓLNOŚCI POWODZI (typ 3 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalfikowalne są następujące wydatki:

1. rozbudowa istniejących systemów do prognozowania, monitorowania i ostrzegania mieszkańców przed klęskami żywiołowymi mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa ludności województwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii, w tym:
  - a) zakup i montaż urządzeń sterowania i kontroli,
  - b) zakup i montaż urządzeń do budowy zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach dla województwa podkarpackiego,
  - c) zakup urządzeń nagłaśniających (do wyposażenia punktów alarmowych),
  - d) prace instalacyjne, w tym prace związane z zapewnieniem dostępu do internetu (okablowanie, podłączenie do łączy szerokopasmowych),
2. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalfikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
3. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania

przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup lokalu lub nieruchomości,
2. modernizacja i remont pomieszczeń,
3. koszty związane z angażowaniem personelu,
4. zakup środków trwałych innych niż wyżej wymienionych w ramach kosztów kwalifikowalnych,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
18. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

ZAKUP POJAZDÓW SPECJALNYCH OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ, SPRZĘTU I/LUB WYPOSAŻENIA DO PROWADZENIA AKCJI RATOWNICZYCH I USUWANIA SKUTKÓW KATASTROF LUB POWAŻNYCH AWARII – WYŁĄCZNIE DLA POTRZEB OSP (typ 4 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowych pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych wraz z nowym wyposażeniem montowanym na stałe.
2. zakup nowego sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo – ratowniczych, w tym:
  - a) pomp pożarniczych;
  - b) zestawów ratownictwa technicznego;
  - c) zestawów ratownictwa medycznego;
  - d) agregatów prądotwórczych.
3. zakup sprzętu dla jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,
4. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
5. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. zakup innych jak nowe, np. używanych, składanych pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych wraz z innym jak nowe wyposażeniem montowanym na stałe,
2. zakup innego jak nowy, np. używanego sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo- ratowniczych,
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. koszty związane z angażowaniem personelu,
5. zakup środków trwałych innych niż wyżej wymienione w ramach kosztów kwalifikowalnych,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie

– w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

18. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

BUDOWA, PRZEBUDOWA, ROZBUDOWA, REMONT BUDOWLI I URZĄDZEŃ DLA CELÓW OCHRONY PRZED POŻARAMI LASÓW W ZAKRESIE (typ 5 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów w zakresie:
  - a) sieci stałej obserwacji naziemnej (systemów wykrywania i sygnalizacji pożarów: maszty, detektory, urządzenia przesyłu i obróbki danych, urządzenia alarmowe, systemy i wyposażenie monitoringowe),
  - b) zakupu systemów łączności alarmowo-dyspozycyjnej, przenośnych środków i sprzętu gaśniczego dla służb Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych, parków narodowych i krajobrazowych,
  - c) wyposażenia punktów alarmowo-dyspozycyjnych,
  - d) oznakowania dróg stanowiących dojazdu pożarowe na obszarach lasów (bez budowy, przebudowy, rozbudowy i/lub remontu dróg),
  - e) zakupu sprzętu do baz sprzętu przeciwpożarowego (z wyłączeniem pojazdów),
  - f) budowy, przebudowy, remontu punktów czerpania wody do ochrony przeciwpożarowej lasów.
2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  4. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
20. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.2 GOSPODARKA ODPADAMI

KOMPLEKSOWE PROJEKTY SKIEROWANE NA POPRAWĘ GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI ZGODNIE Z PLANEM INWESTYCYJNYM W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM:

b) budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

(typ 1 projektu, podpunkt b zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym:
  - a) przygotowanie terenu pod budowę w zakresie niezbędnym do prawidłowej realizacji projektu (prace geodezyjne, prace rozbiórkowe, prace ziemne, przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją),
  - b) budowa i przebudowa budynków dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów,
  - c) budowa i przebudowa placów, dróg wewnętrznych, chodników, ogrodzenia, zieleni ochronnej, oświetlenia terenu,
  - d) budowa i przebudowa przyłączy oraz sieci zewnętrznych (wyłącznie niezbędnych dla projektu),
  - e) wykonanie instalacji ppoż. i monitoringu,
2. zakup sprzętu i wyposażenia (stanowiącego środek trwały) integralnie związanego z projektem, w tym zakup specjalistycznych kontenerów np. do prawidłowego magazynowania odpadów niebezpiecznych,
3. działania informacyjno – promocyjne, których celem będzie organicznie powstawania odpadów. Koszt ww. działań nie może przekroczyć kwoty 50 000 zł wydatków kwalifikowalnych w projekcie,
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. projekty dotyczące punktów selektywnej zbiórki odpadów obsługujących powyżej 20 000 mieszkańców,
2. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
3. zakup środków transportu,
4. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. podatek VAT,
7. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
8. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem

- kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Poddziałanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM,
2. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2 - 10 tys. RLM,
3. urządzenia i aparatura pomiarowa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie inteligentnych systemów zarządzania sieciami kanalizacyjnymi – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
5. zastosowanie lub zwiększenie efektywności instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej.
Ujęta w ramach projektu instalacja musi być tak zaprojektowana, aby energia w niej wyprodukowana była wykorzystywana wyłącznie na potrzeby własne operatora systemu kanalizacyjnego.
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. podatek VAT,
2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/

dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Kwalifikowalność przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

Za wydatki kwalifikowalne na wykonanie przyłączy mogą być uznane wydatki:

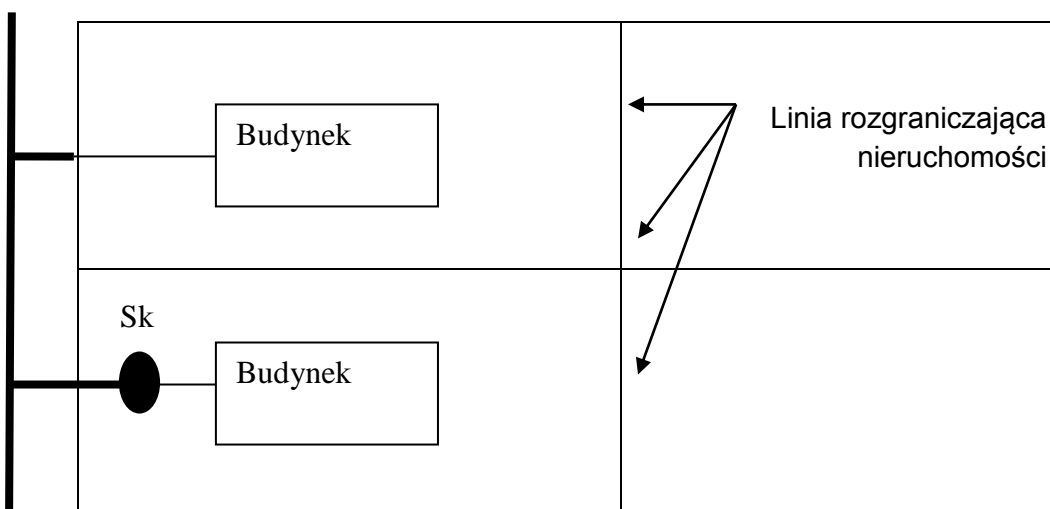
- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej - wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie) - wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

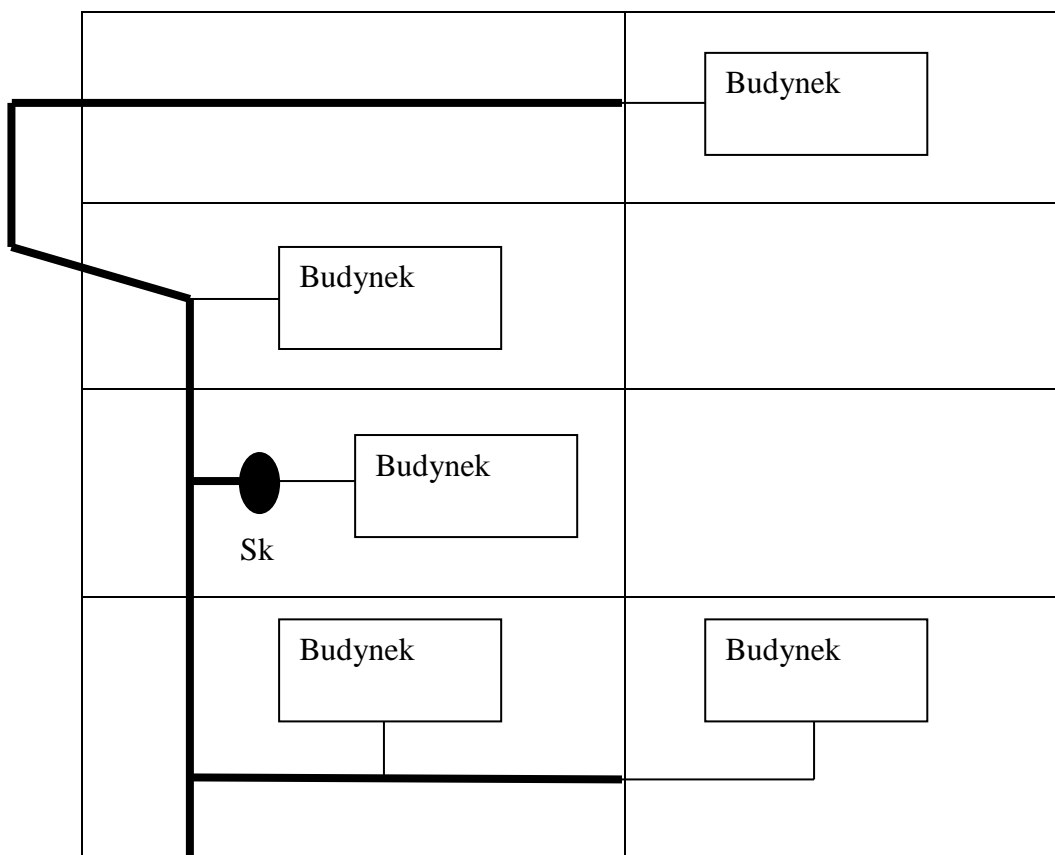
Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów kanalizacyjnych może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna.

Poddziałanie 4.3.2 Zaopatrzenie w wodę

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie sieci wodociągowych, ujęć, stacji uzdatniania wody,
2. zakup urządzeń i aparatury pomiarowej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolnopomiarowe) – jako element projektu dotyczącego zaopatrzenia w wodę,
3. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
4. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
5. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. podatek VAT,

2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
3. środki transportu (z wyjątkiem mobilnych laboratoriów),
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).
8. przyłącza wodociągowe w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r., o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
9. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,

22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki:

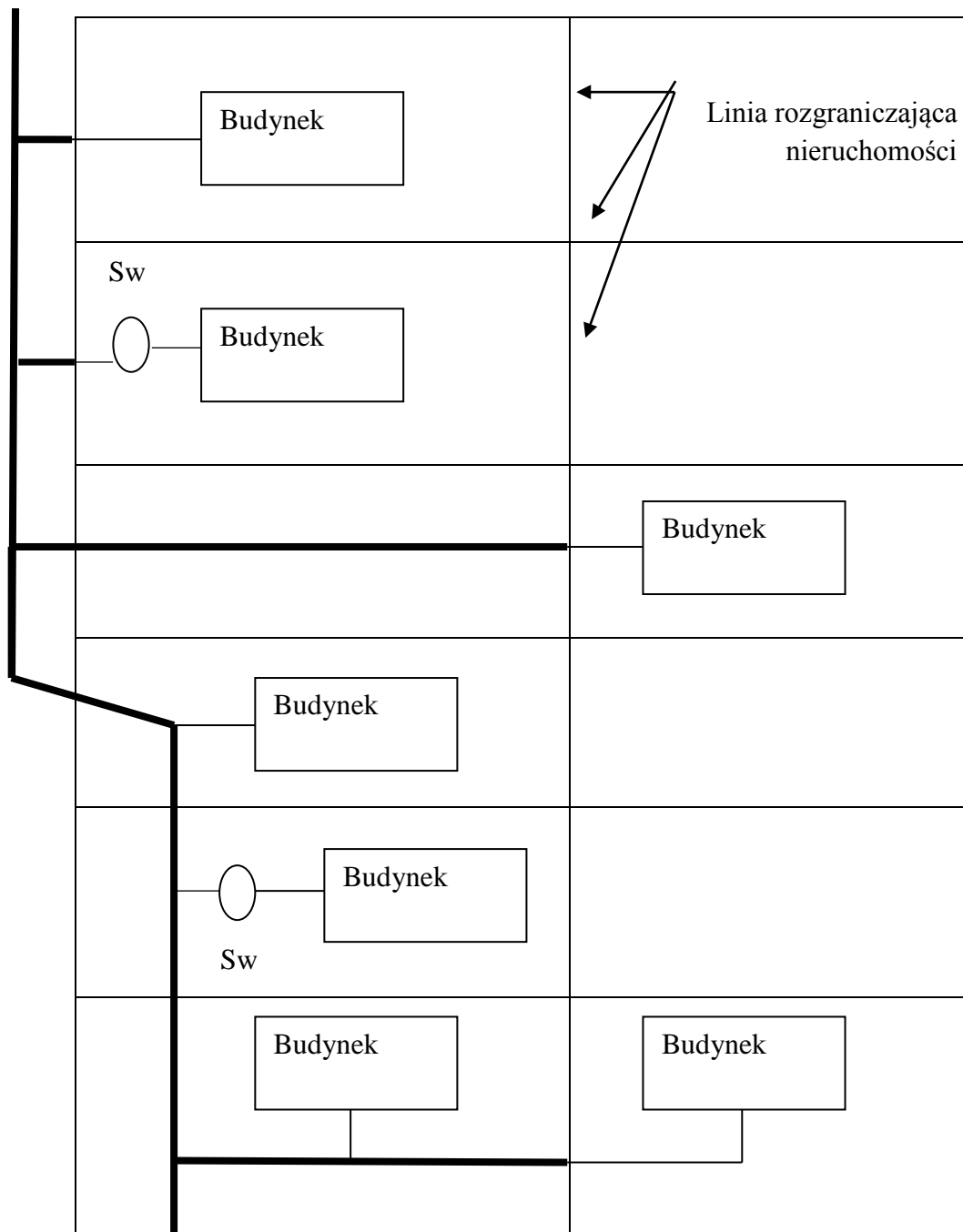
- poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych poza granicami nieruchomości przyłączanej,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sw – studnia wodomierzowa.

Poddziałanie 4.3.3 Gospodarka ściekowa – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków lub przepompowni sieciowych - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM, w tym niezbędne roboty związane z drogami wewnętrznymi oraz drogami dojazdowymi do oczyszczalni ścieków lub przepompowni sieciowych,
2. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2 - 10 tys. RLM,
3. urządzenia i aparatura pomiarowa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie inteligentnych systemów zarządzania sieciami kanalizacyjnymi – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. podatek VAT,
2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
5. pojazdy, za wyjątkiem mobilnych laboratoriów,
6. instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii,
7. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,

18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Kwalifikowalność przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

Za wydatki kwalifikowalne na wykonanie przyłączy mogą być uznane wydatki:

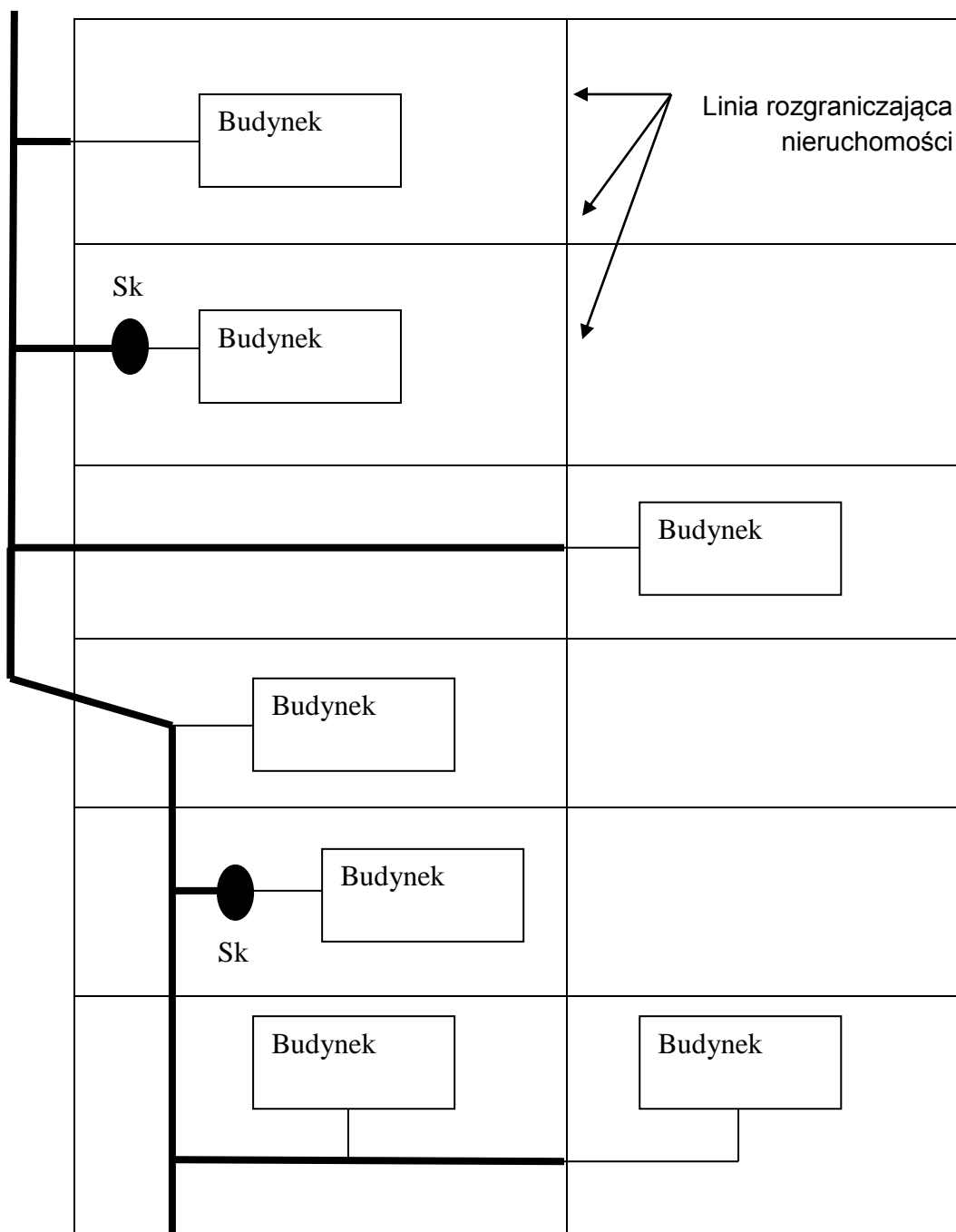
- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej - wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie) - wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów kanalizacyjnych może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna.

Działanie 4.4 KULTURA

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem²¹ w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, w celu ich udostępnienia jako atrakcje kulturalne regionu i zabezpieczenia przed zagrożeniami,
3. pozyskanie wyposażenia na potrzeby ekspozycji zabytków ruchomych,
4. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
5. rozbudowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
6. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
7. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,
8. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
9. rewitalizacja, odnowa, przebudowa zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu,
10. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest

---

²¹ Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

- realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
11. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  12. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu, ale:

- a) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu ogólnego nie więcej niż 200 000 PLN,
- b) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu dedykowanym dla MOF nie więcej niż 800 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz poniesione na:

1. budowa od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. organizacja wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,

5. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
6. roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,
7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
8. pozyskanie środków transportu,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,

23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I OCHRONA PRZYRODY

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub usług w zakresie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną in-situ i ex-situ zagrożonych i cennych przyrodniczo gatunków (zwierząt, roślin, grzybów) i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), a także ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich i ekoparkach z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu,
2. koszty pozyskania/zakupu gatunków realizowane na cele ochrony lub reintrodukcji gatunków uwzględnionych w rozporządzeniach Ministra Środowiska: z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., poz. 1348); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U., poz. 1409); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U., poz. 1408),
3. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub zakup usług w zakresie przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, odtworzenie siedlisk i gatunków tam, gdzie zostały zdegradowane,
4. działania realizowane w celu ograniczenia (kontroli lub odizolowania populacji) i eliminacji gatunków inwazyjnych ze względu na potrzebę ochrony gatunków chronionych, ich siedlisk i obszarowych form ochrony przyrody. Środki chemiczne mogą być stosowane tylko w uzasadnionych przypadkach, w sytuacji braku skuteczności innych metod (np. mechanicznych, biologicznych), z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych),
5. zabiegi agrotechniczne i/lub leśne (koszenie, karczowanie, wycinanie, dosiewanie, dosadzanie, pielęgnacja itp.), które są niezbędne do realizacji celów ochrony i zapewnienia jej trwałości,
6. sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie do monitorowania i ochrony gatunków i siedlisk lub działalności związanej z edukacją ekologiczną,
7. inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych na potrzeby realizacji projektów,
8. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych w zakresie infrastruktury turystycznej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze oraz edukacyjne (celem ograniczenia negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz promowanie form ochrony przyrody):
  - ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, szlaki (budowa, przebudowa, remont ścieżek, szlaków oraz kładek w ich ciągach, w tym: tablice, mapy, makiety, modele, stelaże, przyrodnicze gry terenowe),
  - parkingi, stojaki na rowery,
  - punkty i wieże widokowe, montaż lunet,
  - miejsca odpoczynku (mała architektura, ławki, stoły, zadaszenia miejsca wypoczynku, kosze na odpadki),
  - zabezpieczenia mające na celu ochronę wartości przyrodniczych w związku ze wzmożonym ruchem turystycznym (wytyczenia i oznakowania szlaku

turystycznego, który będzie omijał obszar wymagający ochrony (np. siedlisko), ogrodzeń i bram, poręczy, łańcuchów, krat i osłon na drzewa schodów terenowych, kładek i pomostów, tablic informacyjnych),
o ile stanowią nierozdzielalną część szerszego projektu w zakresie różnorodności biologicznej.

Wydatki kwalifikowalne w projekcie muszą być przeznaczone na ochronę różnorodności biologicznej w nie mniej niż 70%. Maksymalnie 30% może być przeznaczone na infrastrukturę turystyczną ściśle związaną z pozostałą częścią projektu dotyczącego bioróżnorodności.

9. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu 6.15 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
10. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
11. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. elementy mogące być źródłem hałasu, zanieczyszczeń oraz inne mogące negatywnie wpływać na zagrożone lub cenne przyrodniczo gatunki np. instalacja sztucznego oświetlenia,
2. elementy sportowo-rekreacyjne (np. baza noclegowa, baza gastronomiczna, obiekty sportowe, obiekty kultury),
3. infrastrukturę dróg publicznych (np. drogi dojazdowe, obiekty mostowe, węzły komunikacyjne) na skrzyżowaniach tras turystycznych z drogami, parkingi nie związane z ochroną obszarów cennych przyrodniczo,
4. infrastrukturę niezwiązaną z ochroną, poprawą lub odtwarzaniem stanu siedlisk,
5. środki ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych,
6. zakup/pozyskanie gatunków na cele rolnicze,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy

pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

OPRACOWYWANIE PLANÓW OCHRONY ORAZ INWENTARYZACJI PRZYRODNICZYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. plany ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
2. inwentaryzacje przyrodnicze, na potrzeby planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
3. inwentaryzacja nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
4. audyt krajobrazowy dla województwa podkarpackiego,
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
2. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
3. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
4. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
5. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
6. amortyzacja jednorazowa,
7. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
8. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
9. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
10. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
11. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
12. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
13. odpisy dokonywane na ZFŚS,
14. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
15. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie

– w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

16. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

TWORZENIE I WYPOSAŻENIE CENTRÓW OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące centrów ochrony różnorodności biologicznej, w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, w tym: banków genowych, ogrodów botanicznych, lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
2. zakup środków trwałych (wyposażenia) dla centrów ochrony różnorodności biologicznej, w tym zakup sprzętu weterynaryjnego na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
3. zakup specjalistycznych pojazdów na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych, jeżeli ich zakup jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania i wynika z zakresu działań lecznicy/ośrodka,
4. zakup/pozyskanie gatunków realizowany na cele ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone,
5. sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie centrom ochrony różnorodności biologicznej i niezbędne do prowadzenia działalności statutowej,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. zakup samochodów osobowych,
2. zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania na cele inne niż związane z ochroną różnorodności biologicznej,
3. wydatki objęte wsparciem w ramach PROW,
4. wydatki, które dotyczą lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt innych niż dzikie i chronione,
5. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),

8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
20. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

OŚRODKI PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANĄ Z EDUKACJĄ EKOLOGICZNĄ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące infrastruktury **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,

2. zakup środków trwałych (wyposażenia) dla **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i niezbędnych do prowadzenia działalności edukacyjnej (np.: sprzętu badawczego, modeli, makiet lub innych rekwizytów, tablic interaktywnych oraz innych technologii i urządzeń informatycznych),
3. zakup pojazdów na potrzeby realizacji działań związanych bezpośrednio z edukacją ekologiczną (mobilne centra edukacji ekologicznej),
4. zakup/pozyskanie gatunków i/lub eksponatów realizowany na cele edukacji ekologicznej,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju*

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. roboty budowlane i zakup środków trwałych dla **nowych** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,
2. zakup samochodów osobowych,
3. zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania tylko i wyłącznie do celów administracyjnych innych niż związane z działalnością dotyczącą edukacji ekologicznej,
4. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
5. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
6. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
7. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
8. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
9. amortyzacja jednorazowa,
10. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
11. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
12. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
13. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
14. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

15. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
16. odpisy dokonywane na ZFŚS,
17. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
18. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
19. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem²² w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
3. rozbudowa, przebudowa, nadbudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązanim z funkcjonowaniem tych obiektów,
4. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązanim z funkcjonowaniem tych obiektów,
5. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,
6. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
7. rewitalizacja, odnowa, przebudowa zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach

---

²² Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
  10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN, przy czym, w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie tablice mogą zostać zakupione przez każdego z partnerów.
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN,

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. budowa od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. organizacja wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
5. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych,
6. roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,
7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
8. pozyskanie środków transportu,

9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością

gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna

Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA

DROGI WOJEWÓDZKIE

Kwalifikowalne są następujące:

1. roboty budowlane dotyczące dróg wojewódzkich spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. roboty budowlane dotyczące zjazdów²³ publicznych i indywidualnych, o ile zarządca drogi jest zobowiązany do wykonania takich robót zgodnie z obowiązującymi przepisami,
3. roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe zlokalizowane w ciągach dróg),
4. budowa dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,
5. roboty budowlane dotyczące prostych włączeń²⁴ dróg wojewódzkich w drogi krajowe, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej w miejscu połączenia z drogą wojewódzką,
6. roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
7. infrastruktura towarzysząca, w tym m.in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowaskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygrodenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
8. przebudowa i/lub instalacja oświetlenia ulicznego/drogowego,
9. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
10. wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
11. pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg wojewódzkich (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE²⁵),

²³ Parametry zjazdów muszą być zgodne z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 124).

²⁴ Przez proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

12. prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu,
13. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
14. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:
Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:
  - a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygору natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.
W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym.
W przypadku projektów własnych (realizowanych przez PZDW) kwalifikowalna jest także zaliczka wypłacona z tytułu odszkodowania. Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych osoba, której wypłacono zaliczkę lub jej spadkobiercy są obowiązani do zwrotu zaliczki po jej waloryzacji na dzień zwrotu, jeżeli decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej została zmieniona, uchylona w całości lub w części dotyczącej tej osoby, lub stwierdzono jej nieważność. W takim przypadku, w sytuacji gdy beneficjent otrzymał w ramach projektu dofinansowanie za wypłacone zaliczki, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania IZ RPO WP o zaistnieniu powyższej sytuacji i zwrotu części dofinansowania odpowiadającej kwocie wypłaconej zaliczki, niezależnie od faktu jej odzyskania od danej osoby,
15. obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
16. opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
17. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
18. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  19. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. środki trwałe służące do bieżącego utrzymania dróg,
6. wiaty przystankowe,
7. budowa/przebudowa parkingów generujących dochód,
8. roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie (tryb pozakonkursowy),
10. roboty budowlane dotyczące dróg dojazdowych stanowiących jedynie połączenie z terenami inwestycyjnymi,
11. roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową,
12. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
13. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
14. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

15. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
16. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
17. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
18. amortyzacja jednorazowa,
19. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
20. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
21. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
22. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
23. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
24. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. odpisy dokonywane na ZFŚS,
26. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
27. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
28. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

DROGI LOKALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania i zjazdy publiczne i indywidualne, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe, zlokalizowane w ciągach dróg),
3. budowa dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,
4. roboty budowlane dotyczące prostych włączeń²⁶ dróg lokalnych w drogi krajowe/wojewódzkie, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej/wojewódzkiej w miejscu połączenia z drogą lokalną,
5. roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
6. infrastruktura towarzysząca, w tym m.in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygrodenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
7. przebudowa i/lub instalacja oświetlenia ulicznego/drogowego,
8. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócić poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
9. wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
10. pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg lokalnych, (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE²⁷),
11. prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu,
12. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
20. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:
Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:

²⁶ Przez proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

- a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygoru natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:
- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.
W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym,
13. obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
14. opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
15. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane kwalifikowalne,
16. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących bezpośrednie połączenie/dojazd do zintegrowanego centrum przesiadkowego lub kolejowego dworca pasażerskiego leżącego na sieci TEN-T (jako infrastruktury dostępowej), przy czym:
- przez *zintegrowane centrum przesiadkowe* należy rozumieć miejsce umożliwiające dogodną zmianę środka transportu obejmujące m.in.: miejsca postojowe, przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne umożliwiające zapoznanie się zwłaszcza z rozkładem jazdy, linią komunikacyjną lub siecią komunikacyjną,
  - przez *dworzec kolejowy* należy rozumieć usytuowany na obszarze kolejowym obiekt budowlany lub zespół obiektów budowlanych do obsługi podróży lub usług towarzyszących tej obsłudze, który może również obejmować

urządzenia do wykonywania czynności związanych z prowadzeniem ruchu pociągów²⁸.

17. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
18. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. środki trwałe służące do bieżącego utrzymania dróg,
6. wiaty przystankowe,
7. budowa/przebudowa parkingów generujących dochód,
8. roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień zakończenia naboru wniosków o dofinansowanie (tryb konkursowy),
10. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej²⁹ w ramach terenu inwestycyjnego,
11. roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych jedynie przecinających się z siecią kolejową TEN-T,
12. roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową,
13. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
14. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,

²⁸ Zgodnie z art. 4 pkt 8a ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1297, z późn. zm.).

²⁹ Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako „budowę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
- drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,

Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek w ramach terenu inwestycyjnego.

15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
16. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
18. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
19. amortyzacja jednorazowa,
20. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
21. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
22. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
28. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

29. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące budowy, przebudowy lub modernizacji i/lub wyposażenie w zakresie:
  - a) terminali przeładunkowych wraz z niezbędną do realizacji projektu infrastrukturą towarzyszącą, w tym zaplecza administracyjno-socjalnego,
  - b) infrastruktury technicznej lub operacyjnej, w tym placów składowych i przeładunkowych, magazynów, parkingów, dróg wewnętrznych,
  - c) urządzeń wykorzystywanych wyłącznie przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych,
  - d) środków transportu służących do przeładunku towarów (ciągniki, wózki, inne),
  - e) systemów teleinformatycznych wykorzystywanych przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych.
2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
4. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu z wyjątkiem służących do przeladunku towarów,
4. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. wydatki na remonty,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,

16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące modernizacji/rehabilitacji³⁰/rewitalizacji³¹ infrastruktury kolejowej o znaczeniu regionalnym (linie kolejowe, w tym wąskotorowe), w tym m.in.:
  - przygotowanie terenu pod budowę (zagospodarowanie terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów infrastruktury kolejowej),
  - przebudowa/budowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją: przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych, telekomunikacyjnych lub włókien światłowodowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy infrastruktury kolejowej,
  - prace budowlano-montażowe, instalacyjne i rozbiórkowe,
  - budowa, przebudowa, rozbudowa kolejowych obiektów inżynierskich, w tym mostów i wiaduktów,
  - przystosowanie infrastruktury kolejowej do wymogów ochrony środowiska (np. urządzenia odwadniające w tym kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, przepusty, sączki, zbiorniki odparowujące, separatory dla wód opadowych itp.),
  - modernizacja systemów sterowania ruchem kolejowym, w tym m.in. urządzeń sygnalizacyjnych, systemu blokad liniowych (PBL, SBL) itp.,
  - przebudowa przejazdów kolejowych, budowa i przebudowa bezkolizyjnych przejść dla pieszych,
  - budowa zintegrowanych systemów zarządzania ruchem wraz z niezbędną infrastrukturą obejmujących m.in. systemy sterowania ruchem pojazdów, systemy monitoringu środków transportu, przystanków i urządzeń wchodzących w skład systemu sterowania ruchem kolejowym, systemy informacji dla pasażerów transportu zbiorowego,
  - budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów obsługi podróżnych na stacjach i przystankach osobowych, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia, w tym perony, wiaty, bezkolizyjne przejścia przez tory, urządzenia dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się,
2. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące kolejowej infrastruktury dworcowej wyłącznie jako element projektu związanego z liniami kolejowymi, w tym m.in.:
  - dostosowanie obiektu do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się,
  - informacja pasażerska (w tym nagłośnienie) i zegarowa,
  - tablice informujące o odjazdach/przyjazdach/opóźnieniach pociągów,
  - monitoring bezpieczeństwa podróżnych,
  - biletomaty,
  - zaplecze sanitarne dla podróżnych,

³⁰ Rehabilitację należy rozumieć, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. UE Nr L 348 z 20.12.2013 z późn. zm.), jako proces prowadzący do osiągnięcia przez istniejącą infrastrukturę transportową pierwotnych parametrów konstrukcyjnych połączony z długoterminową poprawą jakości tej infrastruktury w porównaniu ze stanem obecnym zgodnie z wymogami i przepisami ustanowionymi ww. rozporządzeniem.

³¹ Zgodnie z zapisami UP przewidziane w ramach rewitalizacji działania będą kompleksowe, skutkujące długotrwałą poprawą stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych).

- zakup i montaż elementów małej architektury typu ławki, rowerowe stanowiska postojowe, śmietniki,
  - wykorzystanie OZE na potrzeby dworca,
  - budowa miejsc postojowych, koszty związane z przystosowaniem infrastruktury dworcowej do potrzeb działalności komercyjnej,
3. zakup/modernizacja taboru kolejowego na potrzeby wojewódzkich przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym, w tym m.in.:
- zakup nowych pojazdów szynowych (elektrycznych lub spalinowych),
  - modernizacja taboru kolejowego zgodna z definicją modernizacji zawartą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.),
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury, wyposażenia oraz zakupionych lub zmodernizowanych pojazdów do potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. infrastruktura kolejowa nie ujęta w punkcie 1 wydatków kwalifikowalnych,
2. prace remontowe, bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury kolejowej,
3. infrastruktura poza obszarem dworca lub przystanku kolejowego, która nie służy bezpośrednio podróżnym korzystającym z połączeń kolejowych na linii, którą obsługuje dworzec lub przystanek kolejowy,
4. zakup używanego taboru kolejowego,
5. prace sprawdzające i naprawcze taboru kolejowego wynikające z dokumentacji systemu utrzymania zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.),
6. pojazdy kolejowe inne niż służące wojewódzkim przewozom pasażerskim, m.in. lokomotywy manewrowe, drezyny itp.,
7. zakup taboru kolejowego nie posiadającego świadectwa/certyfikatu dopuszczenia do eksploatacji na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, wydanego przez Urząd Transportu Kolejowego,
8. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
11. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
12. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
14. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
15. amortyzacja jednorazowa,
16. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
17. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku

kwalfikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

18. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
19. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
20. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
21. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
22. odpisy dokonywane na ZFŚS,
23. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
25. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych³² i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI),
2. modernizacja taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego,
3. budowa/przebudowa linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowaną łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrzyżowania dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.),
4. budowa/przebudowa niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe³³, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii³⁴),
5. rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe³⁵, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej),
Limit maksymalnej kwoty dofinansowania dla jednego projektu na wydatki ujęte w pozycjach 4 i 5 wynosi 10 000 000 PLN,
6. działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach

³² Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

³³ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

³⁴ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG,LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

³⁵ **ITS** oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

1-5 i przyczyniać się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż 50 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie),

7. budowa/przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej³⁶ niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.).

Wydatki wskazane w pkt 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowalnych projektu,

8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

---

³⁶ Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowle wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczone do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowane w pasie drogowym.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych,
2. prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską,
3. infrastrukturę drogową nie spełniającą wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych,
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość

określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
22. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
23. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych³⁷ i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI),
2. modernizacja taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego,
3. budowa/przebudowa linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowana łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrętu dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.),
4. budowa/przebudowa niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe³⁸, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii³⁹),
5. rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe⁴⁰, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej),
6. działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach 1-5 i przyczyniać się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż

³⁷ Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

³⁸ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

³⁹ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG,LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

⁴⁰ **ITS** oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

150 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie),

7. budowa/przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej⁴¹ niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.).

Wydatki wskazane w pkt. 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowalnych projektu,

8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

---

⁴¹ Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowle wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczone do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowane w pasie drogowym.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych,
2. prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską,
3. infrastruktura drogową nie spełniająca wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych,
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość

określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
22. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
23. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Os priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna

Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

PROJEKTY W GMINACH UZDROWISKOWYCH (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

1. roboty budowlane i związane z nimi trwale zainstalowane wyposażenie, dotyczące infrastruktury uzdrowskiej⁴² niezbędne do świadczenia usług uzdrowskich oraz dot. infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
2. wyposażenie, sprzęt, urządzenia i instalacje niezbędne do wykonywania zabiegów leczniczych, w tym diagnostyki i rehabilitacji leczniczej,
3. wyposażenie zaplecza pobytowego zakładów lecznictwa uzdrowskiego, niezbędne do prowadzenia usług leczniczych, w tym wyposażenie:
  - a) zaplecza noclegowego i stołówkowego,
  - b) ogólnodostępnych pomieszczeń, np. holu, szatni, stref wypoczynkowo-rekreacyjnych,
  - c) gabinetów zabiegowych, lekarskich, pielęgniarskich i administracji medycznej, niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu, w tym sprzęt informatyczny, telekomunikacyjny i oprogramowanie niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu,
  - d) kuchni w meble, sprzęt, urządzenia niezbędne do prawidłowego jej funkcjonowania, zgodnie z potrzebami danego ośrodka (np. lodówki, zamrażarki, kuchenki, okapy, zmywarki, stoły kuchenne),
4. czajniki elektryczne i telewizory, suszarki do włosów (pod warunkiem niepobierania odrębnych opłat od pacjentów/kuracjuszy),

PROJEKTY W GMINACH INNYCH NIŻ UZDROWISKOWE (typ 2 projektów zgodnie z SZOOP)

5. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, przestrzenne i kulturowe, poza wskazanymi gminami uzdrowskimi na terenach, dla których sporządzono operat uzdrowski lub które posiadają status obszaru ochrony uzdrowskiej,

1 i 2 TYP PROJEKTÓW

6. opracowanie lokalnego planu działania,
7. inwestycje w zakresie urządzeń lecznictwa uzdrowskiego,
8. wydatki dotyczące zabytków stanowiących infrastrukturę uzdrowską, pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy wydajności energetycznej budynków (termomodernizacja) powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczące tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane). Wydatki na

---

⁴² Przez **infrastrukturę uzdrowską** rozumie się urządzenia lecznictwa uzdrowskiego oraz budynki zakładów lecznictwa uzdrowskiego, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz o gminach uzdrowskich (Dz.U. 2016, poz. 879 t.j.).

poprawę efektywności energetycznej budynków mogą stanowić jedynie element szerszego projektu,

10. urządzenia OZE i ich instalacja, jako element szerszego projektu,

11. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):

a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,

b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

12. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

13. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. wydatki z zakresu infrastruktury sportowej, obiektów hotelarskich, gastronomicznych, parków rozrywki,
2. wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia, niestanowiących środków trwałych,
3. wydatki na zakup środków jednorazowego użytku,
4. w typie projektów nr 2 - wydatki na roboty budowlane i/lub wyposażenie, które nie mają związku z publicznie dostępną infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną,
5. wydatki na zakup środków transportu,
6. wydatki na tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,

7. wydatki na zakup używanego sprzętu i wyposażenia,
8. wydatki na bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury uzdrowiskowej i turystyczno-rekreacyjnej,
9. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. wydatki na szkolenia pracowników,
11. telefony komórkowe,
12. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie, za które pobierane są dodatkowe opłaty od pacjentów/kuracjuszy,
13. koszty reklam i promocji prowadzonej działalności, w tym strony internetowej, foldery, itd.,
14. naczynia i wyposażenie stołowe i kuchenne (np. sztucze, serwisy stołowe, kubki, szklanki, talerze, garnki, patelnie) inne akcesoria kuchenne (np. łopatkę, tacki, rękawice kuchenne, obrusy),
15. wyposażenie administracji podmiotu, niezwiązane bezpośrednio ze świadczeniem usług sanatoryjnych (np. wyposażenie gabinetów i sekretariatów osób zarządzających obiektem, administracja księgowo-kadrowa, archiwum), wyposażenie serwerowni,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,

24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
25. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
26. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
27. odpisy dokonywane na ZFŚS,
28. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
29. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
30. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remonty prowadzone w budynkach, w których udzielane są świadczenia opieki zdrowotnej,
2. wyposażenie medyczne - wyroby medyczne (tj. narzędzia, przyrządy, urządzenia i oprogramowanie do celów diagnostycznych i terapeutycznych, z wyłączeniem materiałów o charakterze jednorazowego użytku) niezbędne do świadczenia usług medycznych

oraz, jako element uzupełniający ww. zakres, kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

3. sprzęt komputerowy wraz z niezbędnym oprogramowaniem wyłącznie w przypadku, gdy sprzęt ten jest bezpośrednio związany z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z dostosowaniem infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania,
5. zakup karetek typu "N" (wraz z wyposażeniem) na potrzeby szpitali z trzecim poziomem referencyjnym z zakresu neonatologii,
6. niezbędne wyposażenie niemedyce związane z udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności przeznaczone dla:
  - a) pacjentów (np. szafki przyłóżkowe, krzesła, wieszaki),
  - b) personelu medycznego (np. wyposażenie dyżurek pielęgniarek),
7. zagospodarowanie terenu bezpośrednio przylegającego i zarządzanego przez podmiot leczniczy dot. np. miejsc parkingowych, a także wewnętrznych dróg, chodników oraz innej infrastruktury (w tym mała infrastruktura: ławki, lampy oświetleniowe, kosze na śmieci, stojaki na rowery), służące zwiększeniu dostępności i jakości udzielania świadczeń zdrowotnych,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- 9. opracowanie lub aktualizację opinii o celowości inwestycji,
  - 10. opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  - 11. promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

- 1. wyposażenie pomieszczeń nie związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług medycznych zlokalizowanych w budynku podmiotu leczniczego, np. apteki, bary, sklepy itp.,
- 2. budowa od podstaw nowej infrastruktury zdrowotnej⁴³,
- 3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i infrastruktury towarzyszącej,
- 4. wyposażenie administracyjno-biurowe nie związane bezpośrednio z udzielaniem świadczeń zdrowotnych (w tym np. sprzęt komputerowy),
- 5. rozwój platformy regionalnej, która objęta jest wsparciem w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
- 6. wytworzenie i rozwój e-usług związanych z: systemami gabinetowymi, elektroniczną dokumentacją medyczną (EDM), AOS, POZ, telemedycyną, które możliwe są do realizacji w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
- 7. wyroby i produkty medyczne jednorazowego użytku oraz produkty lecznicze⁴⁴,
- 8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 9. środki transportu, w tym transportu medycznego, inne niż wymienione w katalogu wydatków kwalifikowalnych,
- 10. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
- 11. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie odpłatnie udostępniane pacjentom,
- 12. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
- 13. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

⁴³ Przez budowę nowej infrastruktury należy rozumieć budowę budynku nie będącą przebudową, rozbudową, nadbudową i remontem. Budowa budowli (infrastruktury technicznej) oraz elementów małej infrastruktury jest dopuszczalna wyłącznie jako element uzupełniający szerszego projektu.

⁴⁴ Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2011 r. prawo farmaceutyczne.

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

14. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
15. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
16. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
17. amortyzacja jednorazowa,
18. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
19. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
20. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
23. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. odpisy dokonywane na ZFŚS,
25. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
26. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
27. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont i/lub wyposażenie istniejącej infrastruktury, a także budowa i/lub wyposażenie infrastruktury podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej - bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,
2. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont, istniejącej bazy lokalowej, a także budowa nowej bazy i/lub wyposażenie - dla jednostek systemu podmiotów wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, związanej również z odejściem od opieki instytucjonalnej (tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci) do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci,
3. wydatki na :
  - przebudowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, realizowane w oparciu o istniejącą infrastrukturę i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej,
  - budowę nowej infrastruktury przeznaczonej na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej,

Kwalifikowalne będą wydatki dotyczące mieszkań chronionych i wspomaganych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 30; limit 30 miejsc nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc w mieszkaniu.

Wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowalne proporcjonalnie do powierzchni użytkowej mieszkań objętych projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu.

Dopuszczalne jest wsparcie wykraczające poza części wspólne budynków mieszkalnych, o ile jest to niezbędne do osiągnięcia celu projektu, oraz uzasadnione potrzebami użytkowników ww. mieszkań.

4. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont istniejących budynków, a także budowa nowych budynków wraz z wyposażeniem (jako środki trwałe), niezbędnym do świadczenia usług w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 np. żłobki, żłobki przyzakładowe, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe m.in.:
  - dostosowanie pomieszczeń, w tym dostosowanie do wymogów sanitarnych bezpieczeństwa przeciwpożarowego, organizacja kuchni, stołówek, sanitariatów, szatni, itp.,
  - modernizacja istniejącej bazy żłobkowej w celu utworzenia dodatkowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
  - środki trwałe, niezbędne do świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3 wraz z montażem (w tym wyposażenie, m.in. meble, wyposażenie wypoczynkowe dla dzieci),

- środki trwałe w postaci pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- wyposażenie (wraz z montażem) placu zabaw.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób,
  - budowa infrastruktury na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym.
5. wyposażenie i sprzęt (jako środki trwałe) obiektów (w tym placu zabaw) powinien być uzasadniony potrzebami użytkowników obiektów oraz niezbędny do prawidłowego ich funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem w ramach projektu oraz może stanowić element szerszego projektu,
  6. wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowalne proporcjonalnie do powierzchni użytkowej pomieszczeń przeznaczonych na żłobek objęty projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu,
  7. wydatki, wyłącznie jako element szerszego projektu, na zagospodarowanie najbliższego terenu/otoczenia (np. parking, chodnik prowadzący do budynku, mała architektura) funkcjonalnie bezpośrednio związanego z infrastrukturą objętą projektem, przeznaczoną dla osób - odbiorców usług pomocy społecznej korzystających z przedmiotu współfinansowanej inwestycji, o ile służyć będą realizacji celów projektu,
  8. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie (jako środki trwałe) i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
  9. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
    - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
    - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
10. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  11. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  12. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.
  13. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia objętej wsparciem infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. infrastruktura opieki instytucjonalnej rozumianej, jako usługi świadczone:
  - w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób oraz w której:
    - usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
    - wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
    - mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,
    - mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem,
  - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575) dla więcej niż 14 osób,
2. roboty budowlane w zakresie tworzenia nowych miejsc oraz wspierania dotychczas istniejących miejsc świadczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej (dotyczy projektów infrastruktury pomocy społecznej i infrastruktury pieczy zastępczej),
3. materiały jednorazowego użytku np. artykuły higieniczne,
4. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały papiernicze, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),
5. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
6. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
7. informatyzacja systemu zarządzania placówką,

8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. środki transportu,
10. audyt energetyczny,
11. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie– w stosunku

- do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.3 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych:
  - a) budynków użyteczności publicznej⁴⁵ wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem, zdegradowanych budynków (w tym: poprzemysłowych, powojkowych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem,
  - b) obszaru przestrzeni publicznej⁴⁶,
2. roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem (np. miejsca parkingowe, wewnętrzne drogi i chodniki, mała infrastruktura), pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków – tylko jako element 1 typu projektu zgodnie z SZOOP,
3. roboty budowlane części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem,
4. budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów, w wysokości nie przekraczającej 30% kosztów kwalifikowalnych projektu,
5. budowa, przebudowa, rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej tj. przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i teletechnicznych na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu wszystkich obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych,
6. budowa, przebudowa oraz zakup i instalacja systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego,
7. zakup sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie pełniona przez budynek/przestrzeń publiczną, w ramach realizacji programu rewitalizacji,
8. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków (termomodernizacja) będących przedmiotem projektu (wydatki te muszą dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
10. urządzenia OZE i ich instalację,

⁴⁵ Budynek użyteczności publicznej oznacza:

- a) budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, wychowania, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu,
- b) budynek zamieszkania zbiorowego, rozumiany jako: internat, dom dziecka, dom pomocy społecznej, placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

⁴⁶ Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2015.199 z późn. zm.) przez obszar przestrzeni publicznej – należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

11. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
12. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
13. promocja projektu – trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Wydatki od pkt. 3 do pkt. 10 mogą być realizowane jako element szerszego projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. projekty nieujęte w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji,
2. budowę nowych obiektów, chyba że stanowi ona niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczynia się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych,
3. roboty budowlane dotyczące budynków oraz wyposażenie pomieszczeń w celach wyłącznie administracyjnych i zarządczych,
4. uzbrojenie terenu pod budowę budynków mieszkaniowych, rozbiórkę budynków oraz budowa budynków mieszkaniowych,
5. roboty budowlane oraz wyposażenie dotyczące indywidualnych mieszkań,

6. bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów, ich otoczenia i przestrzeni publicznej,
7. zakup wyposażenia i sprzętu niestanowiącego środków trwałych (np. drobnego wyposażenia, materiałów biurowych, materiałów dydaktycznych),
8. środki transportu,
9. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. informatyzację systemów zarządzania instytucji lokowanych w budynku będącym przedmiotem projektu,
11. szkolenia pracowników,
12. audyt energetyczny,
13. opracowanie/aktualizację Lokalnych/Gminnych Programów Rewitalizacji,
14. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
16. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
18. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
19. amortyzacja jednorazowa,
20. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
21. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
22. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,

27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
28. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
29. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Poddziałanie 6.4.1 Przedszkola

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa dotycząca istniejących obiektów, a także budowa nowej infrastruktury - wyłącznie dotyczących przedszkoli,
2. środki trwałe dla przedszkoli - w postaci niezbędnego wyposażenia, w tym sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne) wraz z oprogramowaniem i instalacją oraz pomocy dydaktycznych⁴⁷ - przeznaczonych do celów edukacyjnych i niezbędnych do prowadzenia i funkcjonowania placówki oraz osiągnięcia celów projektu,
3. roboty budowlane i/ lub wyposażenie dotyczące placów zabaw,
4. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane).
Wydatki od pkt 2 do pkt 4 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt 1.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego,
- wykazanie, iż zaproponowane rozwiązanie stanowi element strategicznego podejścia do obszaru edukacji przedszkolnej na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem trendów demograficznych.

5. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach

⁴⁷ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- 7. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  - 8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  - 9. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
- 2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. zabawki, podręczniki, materiały biurowe, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),
- 3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
- 4. środki transportu,
- 5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
- 7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
- 8. audytenergetyczny,
- 9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
- 10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.2 Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I USTAWICZNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, nadbudowa i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, infrastruktury dydaktycznej szkół zawodowych, placówek kształcenia ustawicznego w szczególności dla laboratoriów, pracowni i warsztatów - przeznaczonych wyłącznie do celów edukacyjnych.

Wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją jest kwalifikowalne w przypadku, gdy wydatki są poniesione na wyposażenie i pomoce dydaktyczne⁴⁸ będące środkami trwałymi, które wskazano jako rekomendowane wyposażenie dla pracowni w ramach „Opisu rekomendowanego wyposażenia pracowni i warsztatów szkolnych” wykazanych na stronie: <http://www.koweziu.edu.pl/wyposazenie-pracowni>. Proponowane opisy nie wykluczają możliwości zakupu innego wyposażenia - pod warunkiem, że będzie ono zgodne z zapisami podstawy programowej kształcenia w zawodach w danej szkole.

2. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. budowa, przebudowa, nadbudowa i/lub niezbędne wyposażenie wraz z konieczną do jego funkcjonowania instalacją w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj. burs, internatów, stołówek - do wysokości 50% kosztów kwalifikowalnych⁴⁹.

Wydatki ujęte w pkt 2 i pkt 3 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt 1.

4. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki

⁴⁸ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

⁴⁹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w rozdz.6, pkt 6.21 *Wytucznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR). Limit dofinansowania weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową.*

- związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. środki transportu,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. audyt energetyczny,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

PAŃSTWOWE WYŻSZE SZKOŁY ZAWODOWE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa oraz nadbudowa, prace remontowe, roboty wykończeniowe, adaptacja pomieszczeń i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, istniejącej infrastruktury dydaktycznej oraz budowa i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, nowej infrastruktury dydaktycznej państwowych wyższych szkół zawodowych w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia lub poprawy istniejącej oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami i/lub wynikającej ze Strategii Rozwoju Regionalnego oraz odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy, przeznaczone wyłącznie do celów edukacyjnych,
2. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
5. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. środki transportu,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. audyt energetyczny,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,

15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.3 Szkolnictwo ogólne

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa infrastruktury dydaktycznej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne,
2. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, o ile służą zajęciom dydaktycznym,
3. nowoczesny⁵⁰, dostosowany do faktycznych potrzeb placówki, sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne, dalej „TIK”) wraz z oprogramowaniem oraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją - przeznaczony do celów dydaktycznych,
4. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole, niezbędne do prawidłowego wykorzystywania zakupionego sprzętu TIK,
5. materiały dydaktyczne⁵¹, jako środki trwałe, dla pracowni⁵² w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, niezbędne do realizacji programu nauczania,
6. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
7. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

⁵⁰ Nowoczesny sprzęt to sprzęt o parametrach umożliwiających jego prawidłowe funkcjonowanie i realizację zadań edukacyjnych przynajmniej w okresie wymaganej trwałości projektu.

⁵¹ Pomoce (środki, materiały) dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

⁵² Sala, klasa szkolna, która jest wyposażona w środki i materiały dydaktyczne oraz urządzenia umożliwiające optymalnie efektywne organizowanie procesów edukacyjnych.

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  10. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  11. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb;
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa infrastruktury nie służącej do celów dydaktycznych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne (tj. bursy, internaty, stołówki),
4. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
5. środki transportu,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
8. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
9. audyt energetyczny,
10. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
11. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot

- zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
12. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  14. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  15. amortyzacja jednorazowa,
  16. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  17. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  18. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  19. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  20. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  21. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  22. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  23. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  25. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.4 Instytucje popularyzujące naukę

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dot. obiektów regionalnych instytucji popularyzujących naukę i innowacje,
2. wsparcie regionalnych instytucji popularyzujących naukę i innowacje w postaci niezbędnego wyposażenia i sprzętu (wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją) - przeznaczonego do celów edukacyjnych,
3. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
4. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały biurowe, informacyjne, promocyjne),
3. środki transportu,
4. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. informatyzacja systemu zarządzania instytucją,
6. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
7. audyt energetyczny,
8. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,

18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
22. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
23. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).